

Vergrijzing in Doesburg

Onderzoeksrapport Ipsos I&O

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2025/123

Datum

juli 2025

Opdrachtgever

Rekenkamer Duiven, Doesburg en Westervoort

Auteurs

Daphne Martens
Ester Hilhorst

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Bestuurlijke Nota	4
1.1	Het onderzoek	4
1.2	De conclusies	5
1.3	De aanbevelingen	8
2	Inleiding	10
2.1	Aanleiding	10
2.2	Doel en vraagstelling	10
2.3	Scope van het onderzoek	11
2.4	Normenkader	11
2.5	Onderzoeksopzet	11
2.6	Indeling rapport	12
3	Veranderende bevolkingssamenstelling	13
3.1	Wat is vergrijzing?	13
3.2	Vergrijzing in Nederland en in Doesburg	14
3.3	Gevolgen van vergrijzing	18
4	Wettelijke taken gemeente	21
4.1	Wettelijke taken in het sociale domein	21
4.2	Wettelijke taken in het fysieke domein	22
4.3	Informatiepositie van de gemeenteraad	24
4.4	Toetsing aan het normenkader	25
5	Strategische en beleidsdocumenten	26
5.1	Probleemanalyse ten aanzien van vergrijzing	26
5.2	Coalitieakkoord en P&C-cyclus	27
5.3	Visies en beleid	30
5.4	Toetsing aan het normenkader	35
6	Uitvoering en realisatie	36
6.1	Verordeningen	36
6.2	Ontwikkellocaties	37
6.3	Beschikbare capaciteit en middelen	39
6.4	Samenwerking met maatschappelijke partners	41
6.5	Raadsinformatie voor de controlerende taak	45
6.6	Toetsing aan het normenkader	45
	Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording	47
	Bijlage 2 Lijst geïnterviewde personen	49
	Bijlage 3 Lijst geraadpleegde bronnen	50

1 Bestuurlijke Nota

1.1 Het onderzoek

In Nederland is sprake van vergrijzing en ontgroening. De gemeente Doesburg staat met 29% 65-plussers in de top 20 van meest vergrijsde gemeenten. Een vergrijzende bevolkingssamenstelling kan consequenties hebben voor de gemeente en voor het beleid van de gemeente. Dit was voor de rekenkamer aanleiding om dit onderwerp op te nemen in het onderzoeksprogramma.

Doel en vraagstelling

De rekenkamer van de gemeenten Duiven, Doesburg en Westervoort wil weten wat de impact van vergrijzing is op het gemeentebestuur en in hoeverre de drie gemeenten hier invulling aan geven. Het onderzoeksdoel is als volgt:

Inzicht bieden in de effecten van vergrijzing tot 2040 op het gemeentelijk beleid in het fysieke en sociale domein en in hoe de raden hierop kunnen sturen.

Scope van het onderzoek

Omdat een rekenkameronderzoek als doel heeft om de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken, sluiten we aan bij de wettelijke taken of opdrachten die gemeenten hebben voor ouderen. De belangrijkste wettelijke taken in het fysieke domein liggen op het gebied van: wonen & zorg, leefomgeving en bereikbaarheid. De belangrijkste taken in het sociale domein liggen op het gebied van zorg en welzijn.

Dit onderzoek heeft een toekomstgericht karakter en betreft een verkenning van ontwikkelingen rondom vergrijzing en de te verwachten effecten van vergrijzing op gemeentelijk beleid en uitvoering (inclusief de richting van financiële consequenties). We kijken ook naar voorbeelden uit de literatuur en best practices in de gemeenten Duiven, Doesburg en Westervoort, met de bedoeling dat de andere gemeenten kunnen leren van deze best practices.

Normenkader

De bevindingen op de deelvragen zijn getoetst aan een normenkader. Dit is opgenomen in Bijlage 1. De normen zijn bedoeld om te toetsen of de bevindingen in lijn zijn met wat je mag verwachten van effectief overheidsbeleid in alle fasen van de beleidscyclus.

Onderzoeksopzet

Om de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen te beantwoorden zijn verschillende onderzoeksmethoden ingezet. Aan het begin van het onderzoek zijn diverse relevante landelijke en gemeentelijke documenten geraadpleegd. Vervolgens zijn interviews gehouden met ambtelijk, bestuurlijk en externe betrokkenen. Ook heeft een groepsgesprek met de raad plaatsgevonden. De concept-Nota van bevindingen is beschikbaar gesteld voor ambtelijk wederhoor. Meer informatie over deze onderzoeksmethoden staat in Bijlage 1.

1.2 De conclusies

Doesburg vergrijst sterker dan landelijk

De prognose is dat het aandeel 65-plussers in Nederland zal toenemen naar 27% in 2040. In Doesburg ligt het percentage 65-plussers in 2025 op 29% en zal toenemen tot 34% in 2040. Het aantal en aandeel 80-plussers neemt ook toe. De gevolgen van vergrijzing zijn o.a. een toename van mensen met ouderdomsziekten zoals dementie en Parkinson en (daardoor) met onbegrepen gedrag. Ook neemt het aantal en aandeel eenpersoonshuishoudens toe, wat leidt tot een toenemende vraag naar seniorenwoningen.

Vergrijzing kost de overheid geld, minder werkenden om de kosten en taken te dragen

Vergrijzing betekent meer werk (bijvoorbeeld in de zorg) dat door minder mensen moet worden uitgevoerd. Het beroep op mantelzorgers neemt toe, maar ook de mantelzorgers vergrijzen. Om de kosten van de vergrijzing te dragen, moeten de belastingen omhoog. Voor gemeenten geldt in belangrijke mate dat er taken in medebewind worden uitgevoerd (zoals Wmo), waarvoor de budgetten beschikbaar moeten worden gesteld door de Rijksoverheid. Het eerlijke verhaal is dat niet alles meer kan en dat de gemeente niet overal voor kan zorgen. Het is niet mogelijk om de huidige zorg in de toekomst voort te zetten. Mensen moeten zich erop voorbereiden dat ze meer zelf moeten doen, dat ze zelf hulp moeten organiseren en bieden en dat ze waar mogelijk zelf maatregelen moeten nemen, zoals het levensloopbestendig maken van hun woning.

Vergrijzing biedt ook kansen

Een grotere groep ouderen kan ook voordelen meebrengen, vooral als zij steeds langer fit en gezond blijven. Ouderen blijven steeds langer na hun pensioen nog actief, waardoor er een grotere groep mensen beschikbaar komt voor vrijwilligerswerk. Deze potentie kan door verschillende partijen, waaronder de gemeente, worden benut. Daarnaast biedt vergrijzing naast kosten ook kostenvoordelen. Onderwijskosten dalen en bestedingen aan diensten als recreatie en cultuur stijgen. Ook stoten oudere mensen gemiddeld minder CO₂ uit dan jongere generaties.

Raad heeft inzicht in aard, omvang en effecten van vergrijzing

De gemeenteraad in Doesburg heeft zich via onder andere raadsbijeenkomsten en voor de vaststelling van de woonzorgwelzijnsvisie in de afgelopen periode verdiept in het thema vergrijzing. De raad weet wat vergrijzing is en hoe de vergrijzing in Doesburg zich ontwikkelt.

Best Practice Doesburg: raadsconferenties vergrijzing

De gemeenteraad van Doesburg heeft het initiatief genomen om raadsconferenties te organiseren rondom vergrijzing. Elke raadsconferentie gaat in op een thema dat speelt binnen vergrijzing. Diverse maatschappelijke partners, met name in het sociale domein leverden een bijdrage door middel van een presentatie en/of een paneldiscussie. De volgende thema's kwamen reeds aan bod:

- Raadsconferentie 1: Effecten van vergrijzing (februari 2024).
- Raadsconferentie 2: Gezond oud worden (november 2024).

Andere raadsconferenties over vergrijzing zijn in voorbereiding.

Raad weet dat de beschikbare capaciteit en middelen ontoereikend zijn om adequaat te sturen

De raad weet wat de ontwikkelingen als gevolg van vergrijzing betekenen voor het gemeentelijk beleid en hoe de raad kan sturen. Raadsleden weten niet alleen wat ze beleidsmatig graag zouden willen maar ook dat de gemeente tegen grenzen van capaciteit en middelen aanloopt om de wensen te kunnen realiseren.

Raad neemt vergrijzing mee bij vaststelling van beleid

De Toekomstvisie Doesburg Duidelijk Duurzaam Door, die vergrijzing als belangrijk uitgangspunt neemt, is het vertrekpunt geweest voor het coalitieakkoord en de programmabegroting. Het besef dat Doesburg vergrijst en dat dat gevolgen heeft voor wat er in het sociaal en fysiek domein nodig is, ligt ten grondslag aan het handelen van het college en aan de uitgangspunten van de beleidsnota's die worden voorgelegd aan de raad.

Doelen niet allemaal even concreet

De meest concrete beleidsdoelen zijn de voorgenomen realisatie van (netto) 500 woningen, waarvan 260 woningen voor aandachtsgroepen (waaronder senioren). Andere doelen, zoals het bevorderen van de zelfredzaamheid van ouderen zijn minder concreet. Overigens zie je dit ook bij andere gemeenten.

Toekomstbestendigheid beleid kan sterker

De gemeente Doesburg maakt werk van actueel beleid dat rekening houdt met vergrijzing. Voorbeelden zijn de vastgestelde woonzorgwelzijnsvisie en de ontwikkeling van een integrale beleidsvisie sociaal domein. De toekomstbestendigheid van het bestaande beleid is een aandachtspunt, met als voorbeeld dat de Toekomstvisie bij veel raadsleden al niet meer 'top of mind' is, terwijl deze sturing hoort te bieden.

Uitvoering en realisatie lastig door beschikbare capaciteit en middelen

De ambities van de gemeente zijn groter dan wat de gemeente kan vertalen in maatregelen en kan realiseren. De gemeente Doesburg heeft passende verordeningen voor WMO en huisvesting. De gemeente Doesburg heeft geen doelgroepenverordening met aanvullende regels voor instandhoudingstermijnen voor sociale huur.

Concrete woningbouwlocaties maar geen budget voor wensen als ontmoetingsruimtes

De gemeente heeft concrete woningbouwlocaties waar de beoogde woningen gerealiseerd kunnen worden. De gemeente heeft geen actief grondbeleid. Voor de uitvoering is de gemeente afhankelijk van maatschappelijke en commerciële partijen. Voor het realiseren van 'zachtere' doelen zoals ontmoetingsruimtes heeft de gemeente geen budget. Dit wordt verwacht van maatschappelijke en commerciële partners. Hiervoor is nodig dat zij voldoende ruimte in hun exploitatie houden bij de (her)ontwikkeling van locaties.

Best practice Duiven: Blijfwijk

Doel: Ongeacht je zorgvraag in alle levensfasen (blijven) wonen in de Blijfwijk.

Locatie: Duiven-Zuid.

Kenmerken: Aanwezigheid voorzieningen en zorgvoorzieningen (dagbesteding, huisartsen), aanwezigheid vergrijzende bevolking, geschikte woningvoorraad, community.

Aanpak: Cultuurverandering, preventie, zorgredenwoningen.

Sterke kanten: Gebiedsgerichte benadering, domein overstijgend en alliantie met bewoners.

Vertrekpunt voor de aanpak: Gezondheid, wonen en fysieke ruimte.

Partners: gemeente Duiven, Vivare, Liemerije, Santé Partners, thuiszorgorganisaties en inwoners.

Best Practice Doesburg: Aanpassing openbare ruimte in afstemming met inwoners

De route van de grote parkeerplaats aan de rand van het centrum van Doesburg naar het centrum was moeilijk toegankelijk door smalle stoepen. Daar is de stoep aan één kant verbreed en zijn er rollatorpaden aangelegd. Dit is een voorbeeld van hoe de gemeente Doesburg de openbare ruimte beter toegankelijk maakt voor senioren.

Budgetten maatschappelijke partners onder druk, verkrijgen transitiebudgetten een knelpunt

De maatschappelijke partners in zorg en welzijn geven aan dat de budgetten onder druk staan en dat de arbeidsmarkt krap is. Er moet anders gewerkt worden. Alle partijen zien de urgentie en partijen geven aan dat zij de noodzakelijk stappen zetten om beleidsdoelen te kunnen (blijven) realiseren. Samen wordt gewerkt aan passende oplossingen. Voor inwoners betekent dit dat niet alles kan en dat er meer van mensen zelf verwacht wordt. De aandacht gaat het meest uit naar de inwoners die afhankelijk zijn van sociale huur, omdat zij gemiddeld minder zelfredzaam zijn en een grotere zorgvraag hebben. Het verkrijgen van transitiebudgetten is een knelpunt.

Gemeenteraad passend geïnformeerd bij vaststellen beleid, voortgangsberichten ontbreken

De gemeenteraad krijgt via informele raadsbijeenkomsten voldoende informatie om de kaderstellende taak (vaststellen van beleid) uit te voeren. Voor de controlerende taak (bijsturen) kunnen jaarlijkse voortgangsberichten helpend zijn. Voor de woonzorgwelzijnsvisie heeft dat nog niet plaatsgevonden. De raad vindt het lastig om bij te sturen via de P&C-cyclus.

Best practice Westervoort en Duiven: informele raadsavonden

In de gemeente Westervoort (één keer per jaar) en de gemeente Duiven (twee keer per jaar) zijn er informele avonden over het thema wonen, in de raad. Ambtenaren praten de raad dan bij over alle landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen. Ook wordt het Dashboard Sociaal Domein vier keer per jaar gepresenteerd aan de raad.

Deze avonden werken goed om de raad te informeren.

1.3 De aanbevelingen

Op basis van de uitkomsten van het onderzoek doet de rekenkamer de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad van Doesburg:

1. Draag actief uit richting inwoners wat vergrijzing voor hen gaat betekenen, wat de gemeente wel kan doen en waar de gemeente zich noodgedwongen terugtrekt. Laat weten waar bewoners zelf aan zet zijn, zoals het tijdig aanpassen van hun woning. Kijk als gemeente ook naar kansen die vergrijzing biedt, zoals een grotere groep potentiële vrijwilligers. Maak duidelijk wat zij kunnen doen.
2. Zorg ervoor dat de indicatoren en doelstellingen verder gaan dan een uitvoeringsprogramma en dat die echt inzicht geven in hoe de gemeente ervoor staat, als het gaat om financiën, woningen of bijvoorbeeld gedrag van inwoners. Maak duidelijk wat het beoogde (maatschappelijke) effect is. Een voorbeeld ter illustratie: Een indicator als 'vergroten zelfredzaamheid' is niet meetbaar. Een (wellicht) beoogd effect zoals minder aanvragen Wmo (als gevolg van een grotere zelfredzaamheid) is wel meetbaar. Of heeft de raad bedoeld dat mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen? Of dat er meer vrijwilligers komen? Afhankelijk van wat het doel is, kunnen daaruit meerdere acties volgen.
3. Hanteer een beperkte set concrete indicatoren en doelstellingen. Dit kan een sterk middel zijn voor meerjarige sturing van de raad. Draag het college op om jaarlijks, los van de P&C-cyclus, te rapporteren op die indicatoren en doelstellingen. Hierbij kan ook gebruik gemaakt worden van regionale dashboards die ontwikkeld worden in het kader van de Woondeals. Als het gaat om indicatoren en doelstellingen kunt u denken aan:

Algemeen

- a. Ontwikkeling inwoners
- b. Ontwikkeling 65-plussers en 80-plussers

Fysiek domein

- c. Gerealiseerde woningen t.o.v. doelstelling
- d. Gerealiseerde sociale huur t.o.v. doelstelling
- e. Gerealiseerde seniorenwoningen t.o.v. doelstelling
- f. Planvoorraad woningen, hard en zacht, t.o.v. doelstelling
- g. Wachtlijst sociale huurwoning
- h. Gerealiseerde ontmoetingsplekken in woningbouwprojecten

Sociaal domein

- i. Budget en realisatie Huishoudelijke ondersteuning
- j. Budget en realisatie Begeleiding Wmo
- k. Gebruik huisartsenzorg (waarstaatjegemeente.nl)
- i. Gebruik wijkverpleging (waarstaatjegemeente.nl)

Hanteer de stand per 1 januari van het jaar. Vraag het college om, naast een cijfermatig overzicht, een kwalitatieve beschrijving te geven van algemene en regionale ontwikkelingen en van de ervaren knelpunten bij het realiseren van doelstellingen. Vraag het college ook om aan te geven welke sturingsmogelijkheden u heeft.

4. Zorg dat sturingsinstrumenten als de Toekomstvisie 'top of mind' zijn bij alle raadsleden. Maak bij ieder voorgenomen besluit duidelijk of en hoe het bijdraagt aan de toekomstvisie. Hiervoor kan een aparte paragraaf toegevoegd worden aan de raadsvoorstellen.
5. Versnel waar mogelijk uitvoering van de regionale afspraken, ook samen met de maatschappelijke partners. Verken hoe zij hun bijdrage kunnen leveren. Wijs regionaal een trekker aan die beschikbare budgetten (zoals transitiebudgetten) aanvraagt.
6. Geef commerciële ontwikkelaars en woningbouwcorporaties de ruimte om te bouwen. Locaties zijn schaars en de opgave is groot. Zorg dat zij in hun exploitatie financiële ruimte houden om de leefomgeving passend in te richten voor een vergrijzende bevolking. Denk daarbij aan (in pandige) ontmoetingsruimtes die ook toegankelijk zijn voor de buurt, toekomstbestendige inrichting van straten en pleinen (bankjes, ommetjes, beleefstuinen). De inspiratietools van het Consortium BeterOud of het Kenniscentrum Sport en Bewegen kunnen hierbij als uitgangspunten meegegeven worden.
7. Maak duidelijk aan omwonenden van beoogde ontwikkellocaties wat het maatschappelijke belang is van het toevoegen van (senioren)woningen. Benadruk daarbij dat bouwen voor senioren zorgt voor een betere doorstroming op de woningmarkt. Maak ook duidelijk dat ontwikkelaars en woningcorporaties niet alleen woningen bouwen maar ook voorzieningen realiseren die ten gunste komen aan de omgeving en de bestaande inwoners. Maak duidelijk dat de gemeente die niet zelfstandig kan realiseren.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

In Nederland is sprake van vergrijzing en ontgroening. Dit geldt in de gemeenten Duiven, Doesburg en Westervoort sterker dan gemiddeld.¹ De gemeente Doesburg staat met 29% 65-plussers in de top 20 van meest vergrijsde gemeenten² (Duiven: 22%, Westervoort: 23%). Een vergrijzende bevolkingssamenstelling kan consequenties hebben voor de gemeente en voor het beleid van de gemeente. Dit was voor de rekenkamer aanleiding om dit onderwerp op te nemen in het onderzoeksprogramma voor 2024. De klankbordgroep van de betrokken raden kon zich goed vinden in dit voornemen.

2.2 Doel en vraagstelling

De rekenkamer van de gemeenten Duiven, Doesburg en Westervoort wil weten wat de impact van vergrijzing is op het gemeentebestuur en in hoeverre de drie gemeenten hier invulling aan geven. Het onderzoeksdoel is als volgt:

Inzicht bieden in de effecten van vergrijzing tot 2040 op het gemeentelijk beleid in het fysieke en sociale domein en in hoe de raad hierop kan sturen.

Om dit doel te realiseren, staan in het onderzoek de volgende onderzoeksvragen centraal:

A. De veranderende bevolkingssamenstelling

1. Hoe ontwikkelt de bevolking zich tot 2040?
2. Wat is de verwachte invloed in het fysieke domein?
3. Wat is de verwachte invloed in het sociale domein?

B. Gemeentelijk beleid en sturing

4. Heeft de gemeente een probleemanalyse ten aanzien van vergrijzing?
5. Welke sturing geven het coalitieakkoord en de P&C-cyclus?
6. Welke sturing geven visies en beleid op de effecten van vergrijzing?
7. In hoeverre is het beleid van de gemeente toekomstbestendig?
8. Heeft de gemeente passende verordeningen om te sturen op de effecten van vergrijzing?
9. Zijn er voldoende concrete locaties in beeld om te sturen op de effecten van vergrijzing?
10. Zijn er voldoende middelen en ambtelijke capaciteit om te sturen op de effecten van vergrijzing?
11. Hoe zijn maatschappelijke partners betrokken bij beleid en uitvoering en welke aanvullende stuurinstrumenten levert dit op?

C. Informatievoorziening gemeenteraad

12. Welke informatie heeft de raad nodig om zinvol te kunnen controleren en sturen waar dat nodig is?

¹ [Jongeren en ouderen per gemeente | CBS](#)

² Zie: [Ranglijst: inwoners naar leeftijdsgroep per gemeente in Nederland \(stand 1 januari 2024\) \(allecijfers.nl\)](#).

2.3 Scope van het onderzoek

Omdat een rekenkameronderzoek als doel heeft om de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad te versterken, sluiten we aan bij de wettelijke taken of opdrachten die gemeenten hebben voor ouderen. De belangrijkste wettelijke taken in het fysieke domein liggen op het gebied van: wonen & zorg, leefomgeving en bereikbaarheid. De belangrijkste taken in het sociale domein liggen op het gebied van zorg en welzijn.

Dit onderzoek heeft een toekomstgericht karakter en betreft een verkenning van ontwikkelingen rondom vergrijzing en de te verwachten effecten van vergrijzing op gemeentelijk beleid en uitvoering (inclusief de richting van financiële consequenties). We kijken ook naar voorbeelden uit de literatuur en best practices in de gemeenten Duiven, Doesburg en Westervoort, met de bedoeling dat de andere gemeenten kunnen leren van deze best practices.

Voorbeelden uit de literatuur zijn aangegeven met het symbool:

De best practices zijn aangegeven met het symbool:

2.4 Normenkader

De bevindingen op de deelvragen zijn getoetst aan een normenkader. Dit is opgenomen in Bijlage 1. De normen zijn bedoeld om te toetsen of de bevindingen in lijn zijn met wat je mag verwachten van effectief overheidsbeleid in alle fasen van de beleidscyclus.

We hanteren de volgende kleurcodering om weer te geven hoe er wordt gescoord op de toetsingscriteria, niet om af te rekenen, maar om verbetermogelijkheden te onderscheiden:

- : er is geen verbeterpotentieel
- : er is verbeterpotentieel
- : verbeteringen zijn noodzakelijk
- N.t.b. : (nog) niet te beoordelen

2.5 Onderzoeksopzet

Om de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen te beantwoorden zijn verschillende onderzoeksmethoden ingezet. Aan het begin van het onderzoek zijn diverse relevante landelijke en gemeentelijke documenten geraadpleegd. Vervolgens zijn interviews gehouden met ambtelijk, bestuurlijke en externe betrokkenen. Ook heeft een groepsgesprek met de raad plaatsgevonden. De concept-Nota van bevindingen is beschikbaar gesteld voor ambtelijk wederhoor. Meer informatie over deze onderzoeksmethoden staat in Bijlage 1. Wanneer de bevindingen zijn gebaseerd op interviews, is dat aangegeven met het symbool:

2.6 Indeling rapport

Het rapport begint met de bestuurlijke nota, met daarin een korte beschrijving van het onderzoek, de conclusies en aanbevelingen. Hoofdstuk 3 beschrijft de veranderende bevolkingssamenstelling en wat dit betekent voor gemeentelijk beleid. Hoofdstuk 4 gaat in op de beschikbare beleidsdocumenten, hoofdstuk 5 gaat in op de uitvoering en realisatie, inclusief de samenwerking met maatschappelijke partners en de informatievoorziening aan de raad. De toelichting op de onderzoeksopzet, de interviewlijst en de lijst met geraadpleegde bronnen staan in de bijlagen 1 tot en met 3.

3 Veranderende bevolkingssamenstelling

In dit hoofdstuk staan de volgende deelvragen centraal:

- Hoe ontwikkelt de bevolking zich tot 2040?
- Wat is de verwachte invloed in het fysieke domein?
- Wat is de verwachte invloed in het sociale domein?

Paragraaf 3.1 beschrijft wat vergrijzing inhoudt. Paragraaf 3.2 gaat in op vergrijzing en de demografische gevolgen van vergrijzing in Nederland en in Doesburg. Paragraaf 3.3 schetst zowel positieve als negatieve gevolgen van vergrijzing.

3.1 Wat is vergrijzing?

Vergrijzing is een term voor het steeds ouder worden van een bevolking. Zowel het aandeel ouderen als de gemiddelde leeftijd nemen toe. Als er sprake is van vergrijzing in een samenleving, dan is er (op termijn) vaak ook sprake van een bevolkingsdaling (doordat er meer alleenstaanden zijn en (relatief) minder kinderen geboren worden). Er zijn twee belangrijke oorzaken voor de vergrijzing in Nederland. Ten eerste kende Nederland, net als veel westerse landen, vlak na de Tweede Wereldoorlog een geboortegolf (babyboom). In de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw daalde het geboortecijfer vervolgens sterk (ontgroening) door een toename van het gebruik van anticonceptiemiddelen. Hierdoor stijgt het *aandeel* ouderen in de bevolking sterk. Rond 2040 zullen de meeste babyboomers overleden zijn en neemt de vergrijzing als gevolg van de babyboom af. Een andere oorzaak van de vergrijzing is de toegenomen levensverwachting door verbeteringen in volksgezondheid, geneeskunde en voeding. De gemiddelde levensverwachting van een man steeg tussen 1950 en 2018 van 70 naar 80 jaar, die van vrouwen nam in dezelfde periode toe van 73 naar 83 jaar. De toekomstige ontwikkeling van de bevolking hangt af van zowel de ontwikkeling van de levensverwachting als van het geboortecijfer en van de migratie (het saldo van immigratie en emigratie).

Nederland kent momenteel een zogenaamde dubbele vergrijzing. Dubbele vergrijzing is het verschijnsel dat niet alleen de groep ouderen een relatief groter aandeel vormt van de Nederlandse samenleving (o.a. als gevolg van de babyboom na de Tweede Wereldoorlog), maar dat ook de gemiddelde leeftijd steeds hoger komt te liggen door stijging van de gemiddelde levensverwachting. De groep 80-plussers (die gemiddeld vaker zorg nodig hebben) groeit daarmee. Een effect daarvan is dat ouderdomsziekten zoals dementie toenemen. Naast dubbele vergrijzing is er ook sprake van driedubbele vergrijzing³: mensen blijven langer thuis wonen, wat betekent dat er woningen en zorgaanbod nodig is voor de grotere groep ouderen.

Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)⁴ beschrijft een levensloop met vier levensfasen:

1. jeugdfase
2. werkzame fase
3. fase van pensionering / vitale levensfase
4. zorgafhankelijke of zorgbehoevende fase

³ [Driedubbele vergrijzing: we moeten haast maken](#)

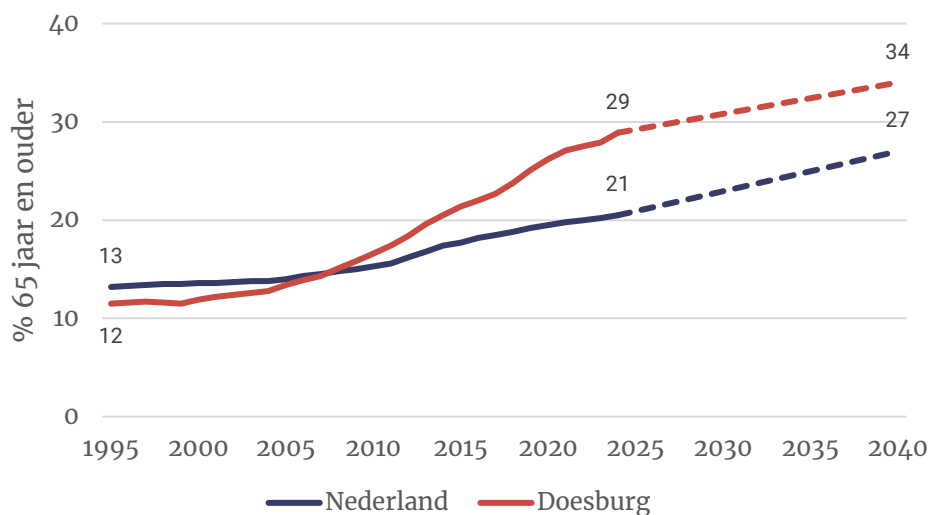
⁴ [SCP \(2024\): Investeren in vitale ouderen](#)

De derde levensfase begint op het moment dat een persoon AOW-gerechtigd is of (eerder) met pensioen gaat en eindigt bij aanvang van de vierde levensfase. Die levensfase begint wanneer een persoon in de derde levensfase langdurig afhankelijk wordt van anderen voor alledaagse handelingen zoals aankleden en wassen, en eindigt bij het overlijden. Onderzoek naar veroudering duidt de derde levensfase daarom ook wel aan als de 'vitale fase'. Sinds enkele decennia is een trend waarneembaar dat de derde levensfase langer wordt en de vierde levensfase korter. In absolute aantallen groeien beide groepen omdat de bevolking veroudert.

3.2 Vergrijzing in Nederland en in Doesburg

De vergrijzing in Nederland, gemeten in het aandeel 65-plussers, neemt vanaf circa 2010 toe. In Doesburg begon de vergrijzing al iets eerder (rond 2005) en is sterker dan gemiddeld in Nederland (Figuur 3-1).

Figuur 3-1 - Ontwikkeling en prognose percentage 65-plussers vanaf 1995 (CBS, prognose 2017-2040)

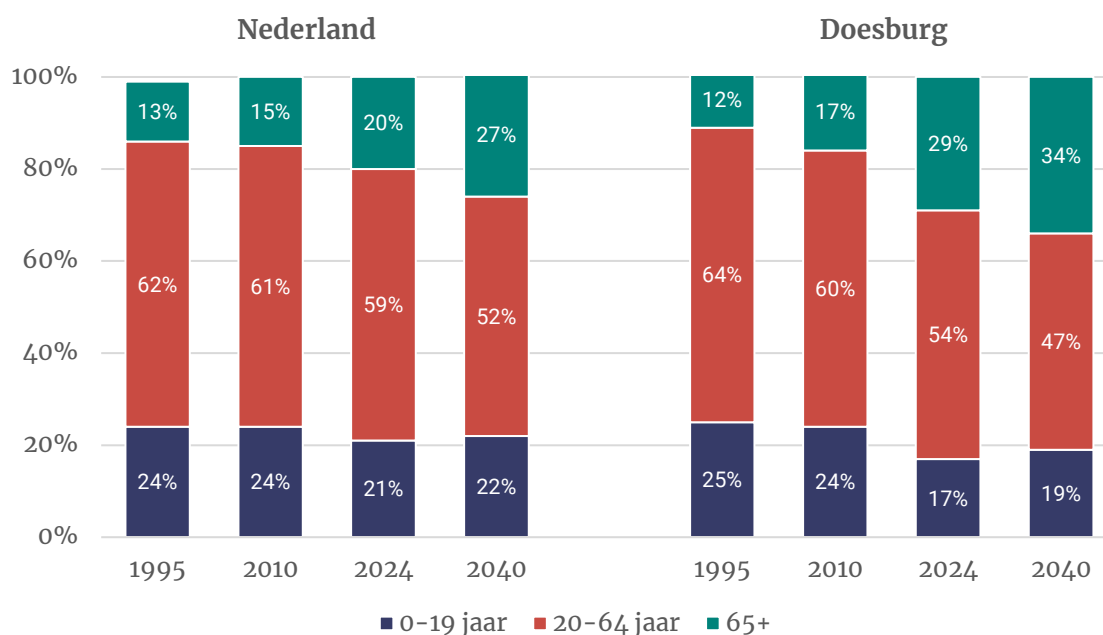

De prognose is dat het aandeel 65-plussers in Nederland zal toenemen naar 27% in 2040. In Doesburg ligt het percentage 65-plussers in 2025 op 29% en zal toenemen tot 34% in 2040.⁵

Het aandeel jongeren (0-19 jaar) blijft, zowel in Nederland als in Doesburg, de komende circa 15 jaar redelijk stabiel, terwijl het aandeel 20-64-jarigen, gaat dalen. Er vindt een verschuiving plaats waarbij het aandeel 20-64-jarigen afneemt en dat van 65-plussers toeneemt (Figuur 3-2).

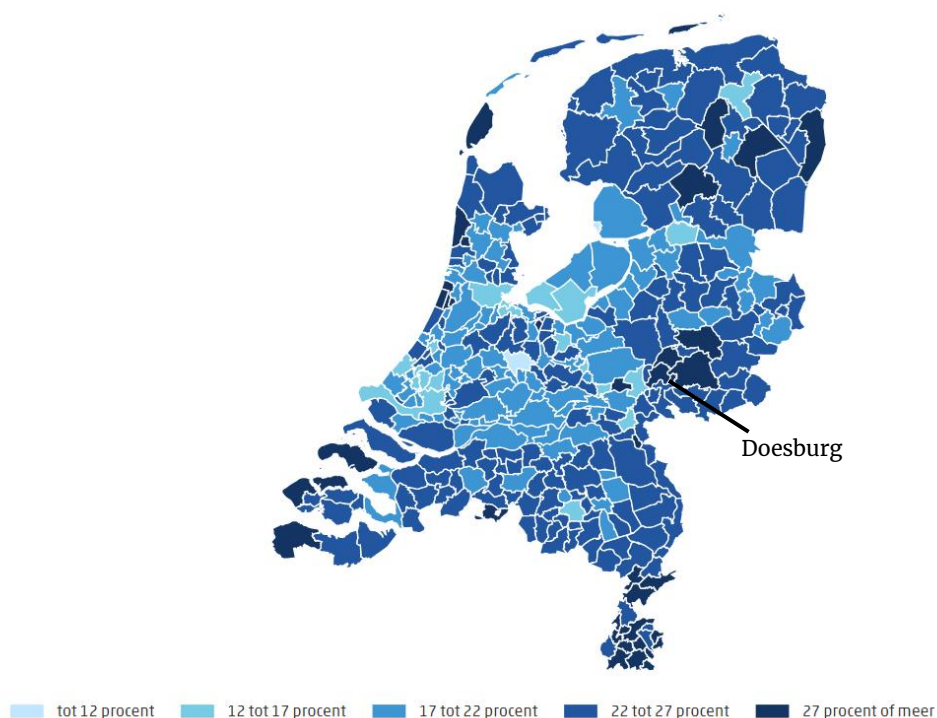
⁵ CBS: *Regionale prognose 2017-2040; bevolking, intervallen, regio-indeling 2015*

Figuur 3-2 - Prognose leeftijdssamenstelling 2040 in Nederland en Doesburg (CBS, prognose 2017-2040)

In Nederland is de vergrijzing het sterkst aan de randen van het land: in Zeeland, Noord-Hollandse Kust, Texel, Groningen, Drenthe en Zuid-Limburg, maar ook in het gebied waarin Doesburg ligt, de regio Arnhem-Nijmegen (Figuur 3-3). In deze gebieden is het percentage 65-plussers relatief hoog (27% of meer).

Figuur 3-3 - Percentage 65-plussers, 1 januari 2024, CBS

De algemene trends voor Nederland gelden nog sterker in minder stedelijke gebieden. Jongeren trekken vaker naar de grote steden. Tijdens de interviews kwam vaker aan de orde dat jongeren uit Doesburg wegtrekken door een gebrek aan voorzieningen, werkgelegenheid en passende, betaalbare woningen. De observatie van raadsleden tijdens het raadsbesprek was dat de beschikbare koopwoningen in Doesburg ‘jongere ouderen’ aantrekken, die financieel wel in staat zijn om een woning te kopen.

Met 29%⁶ van de inwoners van Doesburg in de leeftijdscategorie 65+ behoort Doesburg tot de top 20 gemeenten met het hoogste aandeel senioren van Nederland.

De verwachting is dat het totale inwoneraantal van Doesburg in 2040 11.600 zal zijn, met circa 3.950 inwoners van Doesburg van 65 jaar of ouder⁷ (34%). Ook in de gemeenten Duiven en Westervoort is er sprake van sterke vergrijzing. De prognose voor Duiven is dat er in 2040 circa 33% 65-plussers zullen zijn (circa 8.300 65-plussers) en in Westervoort om 34% 65-plussers (circa 5.200 65-plussers).

Bevolkingsprognose

Dit onderzoek gebruikt de Regionale Prognose 2017-2040 (regio-indeling 2015) van het CBS. Deze prognose geeft de mogelijkheid om uitsplitsingen te maken voor leeftijdsgroepen op gemeenteniveau. Recentere bevolkings- en huishoudensprognoses van het CBS (2019 en 2022) zijn volgens het CBS onvoldoende betrouwbaar op gemeenteniveau om dergelijke uitsplitsingen te doen. Voor Nederland als geheel komt de totale prognose in 2019 en 2022 als gevolg van het voorspelde migratiesaldo iets hoger uit dan de prognose uit 2017 en het aandeel 65-plussers binnen de totale bevolking hierdoor juist enkele procenten lager. Het CBS verwacht dat de (extra) groei met name terecht komt in de grote en middelgrote steden en in (rand)gemeenten in de Randstad. Ondanks de verschillen met de prognoses van 2019 en 2022, geeft de prognose uit 2017 daarmee op gemeenteniveau een goed beeld van de ontwikkeling tot 2040 voor Duiven, Doesburg en Westervoort.

Als een gemeente méér woningen realiseert dan de woningbehoefte die volgt uit de prognose, dan zou de bevolkingsontwikkeling hoger uit kunnen komen. Uit ervaring blijkt dat er een planvoorraad van 130% van de woningbehoefte nodig is om uiteindelijk zo’n 100% van de behoefte te realiseren.

Dubbele vergrijzing en dementie

Binnen de groep van 65-plussers neemt ook de leeftijdsgroep 75 jaar en ouder toe. In deze leeftijdsgroep is er bovendien een grotere vraag naar wonen met zorg. In Nederland neemt de leeftijdsgroep 75+ in de komende vijftien jaar sterk toe van 1.707.350 in 2024 tot 2.563.200 inwoners van 75 jaar en ouder in 2040 (een toename van 855.850 75-plussers). Dit betekent dat het aantal 75-plussers in vijftien jaar tijd met bijna 50% toeneemt. In de regio Arnhem als geheel (cijfers voor Doesburg niet beschikbaar) is sprake van een toename van 75-plussers van 42.930

⁶ Zie: [Ranglijst: inwoners naar leeftijdsgroep per gemeente in Nederland \(stand 1 januari 2024\) \(allecijfers.nl\)](#)

⁷ CBS: [Regionale Prognose 2017-2040; bevolking; intervallen; regio-indeling 2015](#)

in 2024 naar 66.490 75-plussers in 2040. Dit betekent dat het aantal 75-plussers in vijftien jaar tijd met iets meer dan de helft (met 55%) groeit.⁸

Alzheimer Nederland heeft veel cijfers over dementie.⁹ Met de toename van vergrijzing neemt ook het aantal mensen met dementie toe. Voor Doesburg zou dit betekenen dat het aantal mensen met dementie stijgt van 550 in 2022 naar 750 in 2030. Dit betekent extra druk op de professionele zorg én op mantelzorgers.

Toename aantal huishoudens voor alleenstaanden

Niet alleen neemt het aantal ouderen toe, ook het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe. De verwachting is dat in 2040 het aantal eenpersoonshuishoudens in Nederland 3.998.930 zal zijn.¹⁰ Eenpersoonshuishoudens vormen de snelst groeiende huishoudvorm (Figuur 3-4). Diezelfde ontwikkeling doet zich ook voor in Doesburg, volgens prognoses van het CBS.

Figuur 3-4 - Prognose aantal huishoudens in Nederland (x1000), ABF Primos (2023)

Relatief veel sociale huur in Doesburg

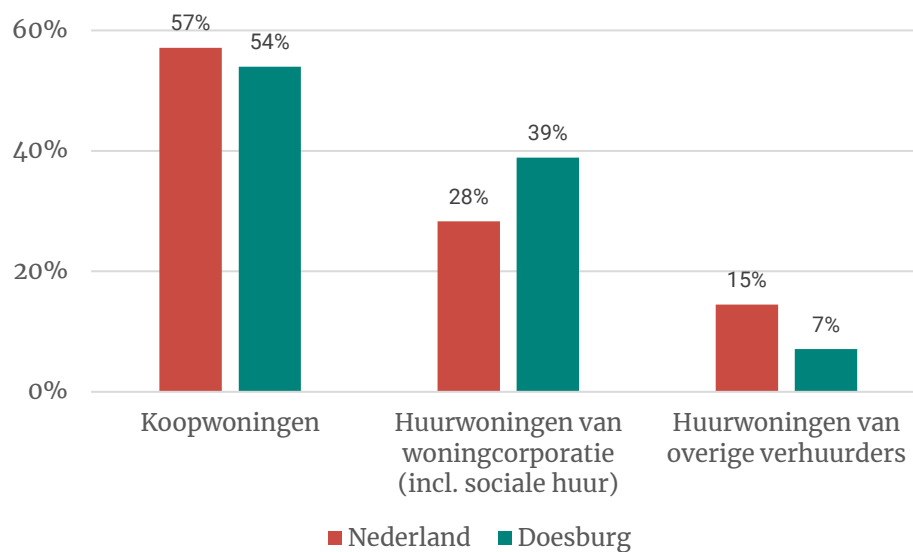
Doesburg heeft relatief veel – en vaak betaalbare – sociale huurwoningen (Figuur 3-5). Bewoners van de sociale huurwoningen doen, in vergelijking met anderen, vaker een beroep op het sociaal domein, zoals de Wmo.

⁸ [ABF Primos Demografie 2024: Primos Online – Bevolking – ABF-regio Arnhem](#)

⁹ [Feiten en cijfers over dementie | Alzheimer Nederland](#)

¹⁰ [ABF Primos Demografie 2024: Prognose van bevolking en huishoudens naar kenmerken in een toekomstig jaar](#)

Figuur 3-5 - Percentage koop- en huurwoningen in Nederland en Doesburg, CBS (2024)

Geïnterviewden geven aan dat de situatie in Doesburg zorgelijk is: het is een kleine gemeente met relatief veel inwoners die beroep doen op zorg- en welzijnsvoorzieningen.

3.3 Gevolgen van vergrijzing

Zoals geschetst in paragraaf 3.2, is een vergrijzende samenleving herkenbaar aan het toenemende aandeel 65-plussers in de bevolking. Dit heeft diverse directe gevolgen, zoals druk op pensioenen en druk op gezondheidszorg, en veranderingen in de woonomgeving, maar ook langere-termijngevolgen voor de samenleving als geheel. In deze paragraaf komen zowel de negatieve als de positieve effecten van vergrijzing aan bod.

Nadelige effecten van vergrijzing

Een nadelig effect van vergrijzing is dat deze de samenleving, binnen het huidige systeem, geld kost. Veel westerse landen kennen een sociaal zekerheidsstelsel gefinancierd door een omslagstelsel. Hierbij betalen de werkenden belasting, waaruit voorzieningen en uitkeringen worden betaald, zoals AOW en Wmo. Dit merken gemeenten ook. Om de kosten van de vergrijzing te dragen, moeten de belastingen omhoog. Dit wordt steeds moeilijker wanneer de werkende generatie relatief of zelfs absoluut krimpt. Ook wordt het lastiger om de vertrekkende vakmensen te vervangen. Dit verschijnsel kan de economische groei remmen. Innovatie (bijvoorbeeld robotisering) en anders inrichten van zorg en ondersteuning zijn onvermijdelijk in een vergrijzende samenleving.

Een ander gevolg van vergrijzing is de toename van zorgvragen en aan ouderdomsgerelateerde zorgkosten, door bijvoorbeeld dementie. Dit zorgt voor druk op de gezondheidszorg en op zorgverleners, bijvoorbeeld op mantelzorgers. De druk op mantelzorgers wordt groter door langer thuis wonende ouderen. Zorginstellingen en overheden steunen in toenemende mate op mantelzorgers. Hierdoor zijn er steeds meer overbelaste mantelzorgers. Dit is problematisch, omdat mantelzorgers vaak ook nog betaald werk verrichten en hierdoor noodgedwongen minder uren gaan werken of zelfs uitvallen. Dit kan een negatieve gevolgen hebben op de arbeidsmarkt.¹¹

Naast toenemende druk, zorgt vergrijzing ook voor veranderingen in de woonomgeving. Gezinsverduunning en een groeiende behoefte aan seniorenhuisvesting veranderen de woningvraag. Deze veranderingen vereisen doordachte planning en beleid, om ervoor te zorgen dat ouderen comfortabel en veilig kunnen wonen. Dit is ook belangrijk om minder zichtbare gevolgen van vergrijzing zoals eenzaamheid aan te pakken.

Onderzoek en beleid dragen verschillende oplossingen aan die de (negatieve) gevolgen van vergrijzing op kunnen vangen. Voorbeelden van oplossingen zijn:

- Realiseren van woningen die passend zijn bij de behoefte van senioren waardoor zij langer thuis kunnen wonen en waardoor zij bij het verlaten van hun gezinswoning ruimte vrijmaken voor gezinnen. Hierbij ook aandacht voor geclusterd wonen om zorg gemakkelijker te organiseren.
- Bevorderen van de (voortgezette) deelname van ouderen aan het economische, sociale, politieke en culturele leven zodat de kennis, ervaring en vaardigheden van de ouderen voor de maatschappij behouden blijven en zodat welbevinden, gezondheid en autonomie van ouderen verbeteren (bevorderen werk, vrijwilligerswerk, ontmoeten, mantelzorg, voorzorgcirkels¹²).
- Communiceren van de mogelijkheden aan voorzieningen vanuit de gemeente – bijvoorbeeld voor mantelzorgers – om duurdere zorg op termijn te voorkomen.
- Zorgen voor een zorg- en welzijnsstelsel dat voor iedereen toegankelijk is met minder kosten en personele inzet (kostenbeheersing, voldoende zorgpersoneel, langer zelfstandig thuis wonen, preventie, herijking sociaal domein).
- Herverdelen van lasten tussen de generaties (bijvoorbeeld belastingen, pensioenstelsel).

De eerste drie oplossingsrichtingen zijn vooral op lokaal niveau zichtbaar en vallen binnen de invloedssfeer van de gemeente. Samen met maatschappelijke partners kunnen gemeenten dit bevorderen. De vierde oplossingsrichting raakt de gemeentelijke begroting en inzet, maar vergt landelijke regelgeving en samenwerking. De vijfde oplossingsrichting ligt met name binnen de invloedssfeer van de Rijksoverheid.

Voordelen van vergrijzing

Een grotere groep ouderen kan echter ook voordelen meebrengen, vooral als zij steeds langer fit en gezond blijven. Als mensen pas later ‘oud’ worden, blijven zij ook na hun pensioen nog jarenlang actief (ook als de pensioenleeftijd omhoog gaat).

¹¹ [*Mantelzorg zet rem op loon en carrière*](#)

¹² [*Wat zijn voorzorgcirkels | NLZVE*](#)

Hierdoor komt een grotere groep mensen beschikbaar voor vrijwilligerswerk, wat een positieve invloed kan hebben op gemeenschappen en sociale cohesie. Dit positieve effect is ook voor Doesburg benoemd in de interviews.

Ook stoten oudere mensen gemiddeld minder CO₂ uit dan jongere generaties, wat gunstig is voor het klimaat. Hiermee kan vergrijzing een positieve impact op het klimaat hebben.

Tijdens een van de raads gesprekken werd opgemerkt dat sommige wijken nieuw leven krijgen doordat veel mensen met pensioen gaan. Dit biedt kansen voor sociale activiteiten en het meer omkijken naar elkaar.

Movisie ontwikkelde een toolkit met informatie over hoe het potentieel van de groeiende groep ouderen benut kan worden.¹³ Hierbij spelen vier partijen een grote rol: senioren zelf, vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties en de gemeente. Een gemeente heeft hierin een aantal keuzes en taken:

- Bepalen van de visie (nota over ouderenbeleid, notitie voor het collegeprogramma).
- Bepalen van de rol van de gemeente (als opdrachtgever, als co-creator).
- Inrichten van de procesorganisatie (opstarten/deelnemen aan een samenwerkingsverband).
- Bieden van randvoorwaarden (bijv. budget, praktische ondersteuning).
- Waarderen van actieve inwoners (bijv. vrijwilligersdag).
- Rekening houden met diversiteit onder ouderen.

Naast de kosten die vergrijzing met zich meebrengt, zijn er ook kostenvoordelen. Zo kunnen de onderwijskosten dalen en worden bestedingen aan diensten zoals recreatie en cultuur gestimuleerd. Hoewel de kostenvoordelen niet altijd opwegen tegen de uitdagingen die vergrijzing met zich meebrengt, bieden ze wel mogelijkheden voor een andere toewijzing van middelen en economische verschuivingen ondersteunen die helpen de (financiële) gevolgen van vergrijzing op te vangen.

Toekomstscenario's

Er kan een positief en negatief toekomstscenario onderscheiden worden voor vergrijzing.¹⁴ In een positief toekomstscenario nemen mensen zo lang mogelijk actief deel aan de samenleving en wordt werk meer gespreid over de levensloop. Tijd en inkomen worden daardoor anders verdeeld over een levensloop. In dit scenario worden ook bepaalde zorgtaken succesvol overgenomen door technologie (zorgrobots, AI, etc.)¹⁵. In een negatief scenario raken verschillende bevolkingsgroepen belemmerd in hun actieve deelname aan de samenleving door factoren zoals beperkte onderwijskansen, arbeidsmarktdiscriminatie en gezondheidsproblemen onder jongeren, zoals obesitas. Daarnaast is er een tekort aan zorgprofessionals en wordt er een groot beroep gedaan op mantelzorgers. Om een positief toekomstscenario te realiseren, is het belangrijk in te zetten op preventieve gezondheidsmaatregelen, hoge arbeidsparticipatie en technologische innovatie.

¹³ [Toolkit verzilveren](#)

¹⁴ [Demos, bulletin over bevolking en samenleving, jaargang 33, nummer 3, maart 2017, p. 1-4](#)

¹⁵ [What-The-Future-Aging.pdf](#)

4 Wettelijke taken gemeente

In dit hoofdstuk ligt de focus op de wettelijke taken van de gemeente binnen het sociale domein (4.1) en het fysieke domein (4.2). Daarbij is een belangrijk aandachtspunt in hoeverre de gemeenteraad hiervan op de hoogte is of zou kunnen zijn (4.3).

4.1 Wettelijke taken in het sociale domein

Gemeenten voeren namens de Rijksoverheid de Wmo¹⁶ (Wet maatschappelijke ondersteuning) uit. De Wet maatschappelijke ondersteuning heeft als doel ervoor te zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning aan mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. Dit omvat onder andere:

- Beschikbaar stellen van faciliteiten om langer zelfstandig thuis te wonen, zoals huishoudelijke hulp of een traplift;
- Bieden van begeleiding en dagbesteding om mensen te ondersteunen bij dagelijkse activiteiten en hen actief te laten deelnemen aan de samenleving;
- Verlenen van tijdelijke ontlasting van mantelzorgers;
- Zorgen voor beschermde woonomgeving voor mensen met een psychische stoornis: Een veilige plek bieden voor mensen met psychische problemen;
- Bieden van opvang aan slachtoffers van huiselijk geweld en daklozen: Hulp bieden aan mensen die te maken hebben met huiselijk geweld of dakloos zijn;
- Uitvoeren van welzijnswerk: Met de invoering van de Wmo kwam ook het begrip ‘participatiesamenleving’ op, waarbij de focus is verschoven van het organiseren van activiteiten naar het ondersteunen van initiatieven van burgers.

Elke gemeente organiseert de toegang tot ondersteuning op haar eigen wijze. Sommige gemeenten kiezen voor het Wmo-loket. Veel gemeenten kiezen sociale wijkteams waar mensen terecht kunnen met hun hulpvraag. Wat het wijkteam precies doet, verschilt per gemeente. De toegang tot Wmo-faciliteiten is geregeld in wetgeving. Gemeenten mogen momenteel niet zelfstandig een inkomensafhankelijke eigen bijdrage vragen voor huishoudelijke hulp. Er ligt echter een wetsvoorstel om dit per 1 januari 2027 mogelijk te maken.¹⁷ De Wmo is een zogenaamde medebewindstaak. Dit houdt in dat gemeenten landelijk beleid uitvoeren binnen een vastgesteld budget, maar dat zij beperkte sturingsmogelijkheden hebben om kosten en risico's te beheersen¹⁸. Veel gemeenten ervaren dat de beschikbare middelen onvoldoende zijn om hun Wmo-taken adequaat uit te voeren¹⁹.

¹⁶ [Wet maatschappelijke ondersteuning \(Wmo\) | Zorg en ondersteuning thuis | Rijksoverheid.nl](#).

¹⁷ [Invulling van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo per 1 januari 2027 | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁸ [Medebewindstaken: balans is zoek, meer inzicht nodig | Divosa](#)

¹⁹ [Position Paper Opmerkingen van de VNG op de Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | VNG](#)

4.2 Wettelijke taken in het fysieke domein

Gemeenten hebben zich in de regionale woondeals met het ministerie van BZK (nu: ministerie van VRO) en de provincie gecommitteerd aan het opstellen van een woonzorgvisie voor hun gemeente. Deze afspraak vloeit voort uit de programma's 'Een Thuis voor iedereen'²⁰ en het programma 'Wonen en Zorg voor Ouderen'²¹. Beide programma's maken deel uit van de Nationale Woon- en Bouwagenda. Het programma 'Wonen en Zorg voor Ouderen' regelt dat:

- Van de 900.000 woningen die tot en met 2030 gebouwd worden, moeten minstens 290.000 woningen geschikt zijn voor ouderen.
- Ouderen kunnen in een voor hen geschikte woning wonen. Door een toename van het aantal verhuisbewegingen onder ouderen beoogt het programma ook doorstroming in de gehele woningvoorraad.
- Naast de woning moet ook de leefomgeving passend is voor ouderen. Het Kenniscentrum Sport en Bewegen heeft hiervoor een inspiratietool ontwikkeld.²²

De opgave van 290.000 voor ouderen geschikte woningen is verbijzonderd per regio²³. Voor de regio Arnhem-Nijmegen als geheel, waaronder Duiven, Doesburg en Westervoort vallen, is de totale opgave tot 2030 op 13.960 nieuwe woningen die zijn geschikt voor ouderen. Hiervan zijn bijna 2.000 verpleegzorgeenheden, ruim 8.000 nultredenwoningen (woningen zonder drempels en trappen, meestal appartementen) en bijna 4.000 geclusterde woningen (nultredenwoningen gecreëerd in samenhangend project vaak met gemeenschappelijke ruimte) (zie Tabel 4-1).

Tabel 4-1 - Capaciteitsopgave t/m 2030 ouderen (nultreden, geclusterd, verpleegzorg), MinVWS (2023)
Factsheet Wonen en zorg voor ouderen

Regio	Verpleegzorg		Geclusterd		Nultreden		Totaal	
	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel	Aantal
Arnhem-Nijmegen	5%	1.960	5%	3.900	5%	8.100	5%	13.960

Openbare voorzieningen en seniorvriendelijke buurten

Naast de bouwopgave zijn gemeenten op grond van de Wegenwet verantwoordelijk voor het aanleggen, onderhouden en beheren van straten, wegen, parkeerplaatsen, voetpaden en fietsroutes binnen hun gemeentegrenzen. Een toenemend aantal senioren en mensen met ouderdom gerelateerde aandoeningen zorgt ervoor dat gemeenten nadenken over de inrichting van de openbare ruimte. Voor specifieke deelgebieden kan maatwerk nodig zijn om aan de behoeften van deze doelgroep te voldoen. Uitgangspunt is dat openbare voorzieningen bereikbaar zijn voor de doelgroep.

²⁰ [Programma een thuis voor iedereen \(overheid.nl\)](#).

²¹ [Programma Wonen en zorg voor ouderen \(overheid.nl\)](#).

²² [Inleiding – Inspiratietool leefomgeving senioren \(kenniscentrumsportenbewegen.nl\)](#).

²³ [Min VWS \(juni 2023\) Factsheet Wonen en zorg voor ouderen](#).

Het Kenniscentrum Sport en Bewegen heeft een inspiratietoolkit voor een seniorvriendelijke leefomgeving²⁴.

Het gaat daarbij om:

- Fysieke inrichting van de openbare ruimte (hardware).
- Aanbod van activiteiten in de openbare ruimte met inzet van professionals en vrijwilligers (software).
- Organisatie van fysieke inrichting en aanbod door goede samenwerking en burgerparticipatie (orgware).

Het consortium BeterOud²⁵, een samenwerkingsverband van ouderen, professionals en organisaties zoals het Kenniscentrum Sport en Bewegen, het Nationaal Ouderenfonds en Vilans, heeft een top 10 samengesteld voor een seniorvriendelijke buurt:

1. Voorzieningen.
2. Speciale looproutes.
3. Overzichtelijke openbare ruimte.
4. Openbare toiletten.
5. Bankjes en tafels.
6. Gemeenschappelijke tuin.
7. Buurtvoorziening.
8. Toegankelijk openbaar vervoer.
9. Verblijfsruimte met uitzicht op straat.
10. Beweegtuinen.

Dementievriendelijk wonen

Alzheimer Nederland, Woonzorg Nederland en KAW hebben samen de toolkit ‘Dementievriendelijk woongebouw’ ontwikkeld.²⁶ Deze toolkit bevat praktische tips en voorbeelden voor een dementievriendelijke woonomgeving, benaderd vanuit het perspectief van de ontwikkelaar, beheerder en huurder. Het biedt houvast voor woningcorporaties, gemeenten en zorg- en welzijnsinstellingen om een dementievriendelijke omgeving te creëren. De toolkit besteedt o.a. aandacht aan positieve ontwerpprincipes zoals zelfstandig handelen, een veilig en beschermde omgeving, oriëntatie en toegankelijkheid. Ook bevat zij tips voor ontwikkelaars en huurders (per woonruimte) en verdiepende thema’s zoals licht- en kleurgebruik, akoestiek, geuren en technologie.

²⁴ [Fysieke omgeving en voorzieningen-1 - Inspiratietool leefomgeving senioren](#)

²⁵ [Top 10 seniorvriendelijke woonomgeving](#)

²⁶ [Toolkit Dementievriendelijk Woongebouw 12juli2024.pdf](#)

4.3 Informatiepositie van de gemeenteraad

Raadsconferenties

Uit het groepsgesprek met de raad kwam naar voren dat het een goed geïnformeerde raad betreft. In 2024 heeft de raad het initiatief genomen om raadsconferenties over vergrijzing te organiseren, waarbij maatschappelijke partners zijn uitgenodigd (zie kader). Inmiddels hebben drie dergelijke sessies plaatsgevonden. De raadsleden geven aan dat dit hun informatiepositie heeft verbeterd. Zij weten nu beter wat de omvang is van het probleem, wat de gevolgen van vergrijzing zijn (zoals een grotere zorgvraag, minder arbeidskrachten, meer alleenstaanden, meer eenzaamheid, meer mensen met problematisch gedrag door dementie of andere aandoeningen, een groter beroep op gemeentelijke budgetten en de behoefte aan geclusterd wonen met zorg) en ook wat de gemeente kan doen om op deze gevolgen te sturen.

Tijdens het raadsgesprek zijn voorbeelden genoemd van hoe de raad kan sturen in zowel het sociale als het fysieke domein. Voorbeelden zijn het realiseren van ontmoetingsruimtes, het bevorderen van preventie en bewustwording, het stimuleren van voorzorgcirkels en mantelzorg, en het samenwerken met maatschappelijke partners aan de realisatie van woonzorgcomplexen en nultredenwoningen. De raad is zich er zeer van bewust dat niet alles kan, dat de huidige zorg niet te handhaven is en dat gemeentelijke budgetten en capaciteit beperkt zijn. De rol die de gemeente daarbij kiest, is (noodgedwongen) faciliterend.

Inwoners zullen in de toekomst meer dan nu zelf verantwoordelijk zijn voor het organiseren van zaken en langer zelfstandig thuis kunnen wonen.

Best Practice: Raadsconferenties vergrijzing

De gemeenteraad van Doesburg heeft het initiatief genomen om raadsconferenties over vergrijzing te organiseren. Elke raadsconferentie behandelt een thema dat speelt binnen het onderwerp vergrijzing. Diverse maatschappelijke partners, met name uit het sociale domein, leverden een bijdrage in de vorm van presentaties en/of een paneldiscussie. De volgende thema's zijn reeds aan bod gekomen:

- Raadsconferentie 1: Effecten van vergrijzing (februari 2024)
- Raadsconferentie 2: Gezond oud worden (november 2024)

4.4 Toetsing aan het normenkader

Onderstaande tabel bevat het normenkader. De beoordeling van de normen geeft een positief beeld.

Norm	Beoordeling
De raad heeft voldoende inzicht in de omvang van vergrijzing	De gemeenteraad in Doesburg heeft zich via onder andere raadsbijeenkomsten en voor de vaststelling van de woonzorgwelzijnsvisie in de afgelopen periode verdiept in het thema vergrijzing. De raad weet wat vergrijzing is en hoe de vergrijzing in Doesburg zich ontwikkelt. ●
De raad heeft voldoende inzicht in wat de vergrijzing gaat betekenen voor gemeentelijk beleid	De gemeenteraad in Doesburg heeft zich via onder andere raadsbijeenkomsten en voor de vaststelling van de woonzorgwelzijnsvisie in de afgelopen periode verdiept in het thema vergrijzing. De raad weet wat dit betekent voor het gemeentelijk beleid en hoe de raad kan sturen. Raadsleden weten ook wat ze graag zouden willen maar waar de gemeente tegen grenzen van capaciteit en middelen aanloopt. ●

- : er is geen verbeterpotentieel
- : er is verbeterpotentieel
- : verbeteringen zijn noodzakelijk
- N.t.b. : (nog) niet te beoordelen

5 Strategische en beleidsdocumenten

Dit hoofdstuk beantwoordt de volgende onderzoeksvragen:

- Heeft de gemeente een probleemanalyse ten aanzien van vergrijzing?
- Welke sturing geven het coalitieakkoord en de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus)?
- Welke sturing bieden visies en beleid met betrekking tot de effecten van vergrijzing?
- In hoeverre is het gemeentebeleid toekomstbestendig?

5.1 Probleemanalyse ten aanzien van vergrijzing

Deze paragraaf laat zien dat de gemeente Doesburg een probleemanalyse heeft ten aanzien van vergrijzing. De veronderstelling is dat sturen op vergrijzing makkelijker wordt wanneer duidelijk is wat de gevolgen voor de gemeente zijn.

Toekomstvisie Doesburg Duidelijk Duurzaam Door

De gemeenteraad van Doesburg heeft in juni 2021 de Toekomstvisie ‘Doesburg Duidelijk Duurzaam Door’²⁷ unaniem vastgesteld. In deze toekomstvisie benoemt de gemeente verschillende risico’s. De belangrijkste ten aanzien van vergrijzing zijn:

- steeds meer ouderen;
- steeds minder jongeren;
- veel werklozen en relatief veel inwoners die leven van een bijstandsuitkering of minimuminkomen;
- meer dan gemiddeld veel zorg vanuit de Wmo.

De gemeente ziet dat er verschillen zijn tussen de wijken. Om te kunnen blijven werken aan een leefbare en levendige stad, waar mensen ook naar elkaar omzien en waar iedereen op een eigen manier aan meedoet, ziet de raad drie actierichtingen:

1. Balans in wonen (voor elke leeftijd) en ondernemen: doel is om de woningvoorraad (nu veel eengezinswoningen) aan te vullen met kleinere woonruimtes en toegankelijke wooneenheden, waardoor doorstroming op gang komt en gezinnen zich kunnen vestigen in Doesburg. Idealiter ontstaan er wijken waar ook senioren een passende woning kunnen vinden. De nadruk ligt op inbreiding, herontwikkeling en herbestemming, zodat er geen extra druk op de beschikbare ruimte ontstaat.
2. Mensen meer verbinden en versterken: naast voorkomen van schulden wil de gemeente bouwen op een sterk netwerk aan onderlinge contacten, met uitstekende hulp voor veel mantelzorgers, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en ondernemers die hun best doen voor de bevolking. Dat laat de kracht van de gemeente zien: meedoen (participatie) en betrokken inwoners.
3. Goede kwaliteit van toerisme en laagdrempelige ontspanning in de natuur.

²⁷ [Toekomstvisie Doesburg | Gemeente Doesburg](#)

De toekomstvisie is – zoals gezegd unaniem – vastgesteld door de vorige raad. Uit het groepsgesprek met de raad blijkt dat de toekomstvisie bij de huidige raadsleden niet ‘top of mind’ is. Mogelijk weten zij deels niet dat het coalitieakkoord hier nadrukkelijk op voortbouwt.

Uit de ambtelijke en bestuurlijk interviews kwam juist naar voren dat de toekomstvisie richting geeft aan alle inspanningen van de gemeente en ook aan de noodzaak om rekening te houden met de effecten van vergrijzing. Dit is dan ook terug te zien in het coalitieakkoord en de programmabegroting.

De gemeenteraad heeft bij het vaststellen van de toekomstvisie een motie²⁸ aangenomen waarin het college de opdracht kreeg om bij ieder collegevoorstel rond voorzieningen, zorg en participatie een paragraaf op te nemen over de manier waarop rekening is gehouden met de effecten van vergrijzing. De raad wilde hiermee beter kunnen sturen op vergrijzing, zo lichtten de aanwezige raadsleden toe tijdens het gesprek. Het college voert deze motie niet uit, omdat het in principe niet kan afwijken van een door de raad vastgestelde visie en omdat vergrijzing relevant is voor al het gemeentelijk beleid en uitvoering. Hierin heeft het college formeel gelijk. De raadsleden die aanwezig waren bij het raadsgebesprek vragen zich af of, als de motie wel was uitgevoerd, de grip op de effecten van vergrijzing wellicht groter geweest zou zijn.

Gemeentelijk woningbehoefte onderzoek 2022-2040 Doesburg

In 2022 bracht Companen²⁹ in kaart welke woningen er tot 2024 in Doesburg nodig zijn, gebaseerd op woonwensen van inwoners en demografische ontwikkelingen. Uit bevolkingsprognoses blijkt dat het aandeel oudere huishoudens (65 jaar en ouder) in Doesburg toeneemt. De grootste stijging zit in de groep van 75-plussers. Het aandeel gezinnen neemt af en het aandeel alleenstaanden neemt toe. Door deze ontwikkelingen zullen de mogelijkheden voor informele hulp, mantelzorg en ondersteuning waarschijnlijk afnemen. In Doesburg wonen 65-plussers, vergeleken met senioren in de andere Liemerse gemeenten, relatief vaak in een levensloopbestendige woning. De vraag naar geclusterd wonen in Doesburg zal stijgen van 410 in 2022 naar 530 in 2040. Ook zal er behoefte zijn om bestaande woningen levensloopbestendig te maken. Voor sommige senioren is dit onvoldoende, omdat zij intensievere zorg nodig zullen hebben. Om hierin te voorzien, moeten er tot 2040 minimaal 120 extra geclusterde woningen en 80 woonplekken met Wlz-zorg worden toegevoegd.

5.2 Coalitieakkoord en P&C-cyclus

Gemeenten sturen op het realiseren van strategische doelen en een efficiënte uitvoering via de Planning- en Control-cyclus, afgekort P&C. Het coalitieakkoord wordt na de verkiezingen opgesteld en vormt de inhoudelijke basis van de P&C-cyclus.

²⁸ [*Motie+Richtingen+en+accenten+bij+Toekomstvisie*](#)

²⁹ [*221.109 Woningbehoefteonderzoek Doesburg 2022-2040 – definitief.pdf*](#)

Het coalitieakkoord en het thema vergrijzing

Het college heeft in het coalitieakkoord 2022-2026 'Doesburg op weg naar de toekomst'³⁰ gekozen om de drie actierichtingen uit de toekomstvisie verder uit te werken tot pijlers en per pijler een wethouder te benoemen. Voor de eerste twee pijlers (leefomgeving en sociaal domein) gaat het om elk 1 fte, voor de derde pijler (toerisme/natuur) om 0,5 fte.

Per pijler heeft de coalitie thema's en maatregelen benoemd. Een overzicht van wat relevant is binnen het thema vergrijzing staat hieronder:

pijler 1: Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat:

- Doesburg moet aantrekkelijk blijven voor jongeren, starters en gezinnen. De coalitie wil meer betaalbare koop- en huurwoningen, met name voor deze doelgroepen;
- Van belang is dat in elke wijk een meer evenwichtige, in balans zijnde woon- en leefomgeving wordt bevorderd;
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor een (al dan niet gecombineerde) locatie voor zwembad, sporthal en dagbesteding Caleidoz.

pijler 2: Verbindende en versterkende sociale aanpak:

- Opstellen van het Koersdocument Sociaal Domein 2.0 met een koersverlegging naar preventie, ontschotting, gebruik van de kracht van de samenleving en inclusie, dat de effecten van vergrijzing meeneemt en kijkt naar doelmatig en effectief beleid in het sociaal domein;
- Het realiseren van ontmoetingsplekken in elke wijk om de sociale cohesie te bevorderen en eenzaamheid tegen te gaan;
- Het afsluiten van meerjarige contracten met zorgpartijen om de continuïteit van dienstverlening te bevorderen, zodat zij zorgbehoevenden kunnen ondersteunen bij het uitbouwen van een goed netwerk, het faciliteren van ontmoeting en het tegengaan van eenzaamheid.

Vergrijzing in de programmabegroting 2025-2028

De drie pijlers uit het coalitieakkoord komen één op één terug als programma's in de programmabegroting³¹.

Programma 1: Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat. *"De komende jaren wordt gewerkt aan aantrekkelijke en evenwichtige woonlocaties en een voorzieningenniveau dat aansluit bij de huidige en toekomstige behoeften van onze (vergrijzende) inwoners. Ouderen, alsook kwetsbare inwoners met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen dienen zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving te kunnen blijven wonen en zelfredzaam te zijn. Door het grote 'gat' tussen een hoog aantal sociale huurwoningen en dure koopwoningen wordt bij (her)ontwikkeling stevig op het middensegment ingezet. We willen vooral ook woningen realiseren voor starters en jonge gezinnen."*

³⁰ [Coalitieakkoord 2022-2026 | Gemeente Doesburg, in mei 2025](#)

³¹ [Programmabegroting 2025-2028 | Programmabegroting 2025-2028 | Doesburg](#)

Programma 2: Verbindende en versterkende sociale aanpak. *“Een nieuwe koers in het sociaal domein moet leiden tot meer sociale cohesie in de wijken en dus meer betrokkenheid van de inwoners bij elkaar, meer participatie van inwoners met meer inclusie, minder eenzaamheid, tijdige aanpak van (het ontstaan van) armoede- en schuldenproblematiek en een afname van het gebruik van zorgvoorzieningen.”*

De gemeenteraad wil de sociale basis van Doesburg versterken door o.a. voldoende ontmoetingsmogelijkheden te creëren, meer focus te leggen op het collectieve en het zelforganiserende vermogen van inwoners, een buurtgerichte aanpak te hanteren en onderlinge relaties te versterken. Het vrijwilligerswerk kan hieraan ondersteunend zijn. Op deze manier kan eenzaamheid worden verminderd.

- Blijven inzetten op preventie en vroegsignalering, om problemen te voorkomen en inzet van kostbare voorzieningen (waaronder Wmo) te verminderen. Een goede samenwerking tussen de betrokken organisaties in Doesburg en het zelforganiserende vermogen van inwoners zijn daarbij cruciaal.
- Zorgen voor bestaanszekerheid.
- Uitgaan van positieve gezondheid.

Gemeenten moeten in de begroting aangeven welke maatschappelijke effecten er zijn. Hiervoor is een set van op Rijksniveau vastgestelde beleidsindicatoren. Deze indicatoren geven de stand van zaken van de afgelopen vier jaar weer. De gemeente Doesburg heeft geen eigen, aanvullende indicatoren of concrete doelen vastgesteld. De beleidsindicator die het sterkst samenhangt met vergrijzing is de ‘demografische druk’. Dit is de verhouding tussen dat deel van de bevolking in de leeftijd van 20 tot 65 jaar en dat deel wat ouder of jonger is. Op deze manier geeft het een beeld van de economische draagkracht. De demografische druk ligt in Doesburg hoger dan gemiddeld in Nederland. De demografische druk is in vier jaar nauwelijks veranderd. Een gemeente kan in vier jaar tijd ook weinig doen om de demografische druk effectief te beïnvloeden.

Op de Wmo zijn in Doesburg serieuze tekorten. Jaarlijks, bij het vaststellen van de programmabegroting, kijkt het college hoe overschrijdingen voorkomen kunnen worden. De gemeente heeft bijvoorbeeld een was- en strijkservice ingevoerd, die wekelijks de was ophaalt en terugbrengt, in de plaats van het inzetten van uren huishoudelijke hulp. Deze manier van werken heeft kosten bespaard. Op die manier kijkt de gemeente steeds hoe er minder uren gemaakt kunnen worden.

Uit het groepsgesprek met de raad blijkt dat raadsleden het lastig vinden om via de P&C-cyclus effectief te sturen op beleidsdoelen. Bij de behandeling ligt de nadruk op financiële ontwikkelingen in plaats van op beleidsdoelen of streefwaarden. De raad stuurt daardoor niet specifiek op de effecten van vergrijzing. Volgens de raadsleden is de urgentie rondom vergrijzing niet altijd even groot, omdat het al langere tijd speelt en ook in de toekomst zal blijven bestaan. Waar de raad wel op wil sturen is de verkoop van het stadhuis, de voorgenomen fusie, een aantal specifieke woningbouwprojecten en de sportvoorzieningen. Ook uit ambtelijke en bestuurlijke interviews blijkt dat vergrijzing en de gevolgen ervan geen prominent politiek thema zijn binnen de P&C-cyclus. Het gaat dan volgens de wethouder en de ambtelijk geïnterviewden meer om de voorgenomen fusie en om het behoud van voorzieningen.

5.3 Visies en beleid

De gemeente Doesburg beschikt over meerdere visies en beleidsstukken die inspelen op de gevolgen van vergrijzing. In deze paragraaf worden de visies en het beleid binnen zowel het fysieke als het sociale domein besproken. Visies en beleidsstukken zijn bestuurlijk bindend; dit betekent dat de gemeente zichzelf verplicht de geformuleerde doelen te realiseren. Wanneer de raad een visie heeft vastgesteld, kan het college daar in principe niet van afwijken.

Seniorenbeleid

De gemeente Doesburg heeft geen specifieke stukken over seniorenbeleid en voert ook geen specifiek beleid voor ouderen uit. Beleidsdoelstellingen rondom ouderen en vergrijzing zitten voornamelijk verweven in andere beleidsstukken.

Ruimtelijke structuurvisie 2030

De gemeente Doesburg heeft nog geen omgevingsvisie, maar wel een Ruimtelijke structuurvisie 2030. Voor vergrijzing is daarin aangegeven dat de gemeente streeft naar:

- Woningvoorraad aanpassen op demografische ontwikkelingen in Beinum: woonwijk voor jong en oud.
- Verbijzonderen woningaanbod: op zoek naar wie er nu en straks wonen in Doesburg. Zowel kijken naar wat de gemeente te bieden heeft voor doelgroepen als naar hoe de vraag zich ontwikkelt (o.a. door vergrijzing). De Bongerd (seniorenproject) als voorbeeld voor verbijzonderen woningaanbod.

Nota Grondbeleid³²

De gemeente Doesburg heeft in 2024 haar grondbeleid vastgesteld. De Nota Grondbeleid is een richtinggevend document voor de manier waarop de gemeente Doesburg de komende periode haar ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen wil realiseren door grondbeleid te voeren. De gemeente kiest ervoor om Sturend Grondbeleid toe te passen, met een voorkeur voor een faciliterende rol. Doel van het gebruik van de grondbeleidsinstrumenten is regie te voeren over een ruimtelijke ontwikkeling. Ook kunnen met de grondbeleidsinstrumenten kosten worden verhaald die worden gemaakt voor de realisatie van een locatie.

Het gemeentelijk grondbeleidsinstrumentarium bestaat uit:

- Het aankopen van grond.
- Het vestigen van een voorkeursrecht.
- Het vaststellen (of juist niet vaststellen) van een wijziging van het omgevingsplan.
- Het verlenen dan wel weigeren van een omgevingsvergunning.
- Het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten (PPS-constructies).
- Publiekrechtelijk kostenverhaal.
- Onteigenen.
- Het heffen van baatbelasting.

De gemeente Doesburg heeft momenteel geen financiële ruimte om grond aan te kopen.

³² [Nota Grondbeleid Doesburg 2024 | Lokale wet- en regelgeving](#)

Woonzorgwelzijnvisie 2024-2028

In juli 2024 heeft de gemeenteraad van Doesburg de woonzorgwelzijnvisie vastgesteld. De woonzorgwelzijnvisie geeft naast inhoud en richting aan de ontwikkelingen op de woningmarkt ook inzicht in wat er nu en in de nabije toekomst gewenst is op het gebied van zorg en welzijn.

Een belangrijk vertrekpunt voor de woonzorgwelzijnvisie is het woonbehoefteonderzoek 2022-2040 en de Woondeal GMR 2.0³³, die door het college is ondertekend. Concreet zet de gemeente in op de komende vijf tot zeven jaar, met een doorkijk naar de jaren daarna richting 2040.

Gemeenten hebben in regionaal verband afspraken gemaakt over de verdeling van die woningen. In de Regionale Woondeal³⁴ is afgesproken dat de gemeente Doesburg tussen 2023 en 2030 300 woningen bijbouwt (bruto). Naast nieuwbouw worden er ook woningen gesloopt, waardoor het netto aantal te realiseren woningen in Doesburg uitkomt op 240. De gemeente Doesburg heeft in de Woonzorgwelzijnvisie de ambitie uitgesproken om, naast die 240 woningen uit de Regionale Woondeal, 260 woningen voor aandachtsgroepen te bouwen. In totaal is het doel om tot 2030 500 woningen te bouwen in de gemeente Doesburg. Gemiddeld moet de gemeente Doesburg daarmee 83 woningen per jaar realiseren. In de afgelopen tien jaar (2013-2024) zijn er gemiddeld 27 woningen per jaar gerealiseerd in Doesburg. Komende jaren is de bouwopgave daarmee drie keer zo groot als de afgelopen tien jaar, zoals blijkt uit onderstaande figuur.

Tabel 5-1 - Woningbouwopgave gemeente Doesburg (Woonzorgwelzijnvisie en BAG)

2013-2024	
Gerealiseerde woningen 2013-2024	273
Gemiddeld per jaar toegevoegd	+27
2023-2030	
In totaal toe te voegen 2023-2030 (Regionale Woondeals) (netto)	240
In totaal toe te voegen tot 2030 aan woningen voor aandachtsgroepen (netto)	260
Totaal aantal toe te voegen (netto)	500
Gemiddeld per jaar toe te voegen (2023-2030)	+83

In samenwerking met woningcorporaties, zorg- en welzijnspartijen, bewonersorganisaties en de provincie Gelderland hebben de gemeenten van de GMR regionale woonzorgafspraken gemaakt over het huisvesten van ouderen én inwoners die (tijdelijk) meer ondersteuning nodig hebben. Dit zijn de zogenaamde aandachtsgroepen van het woonzorgbeleid. De raad is hierover geïnformeerd via de Raadsinformatiebrief van 15 oktober 2024.³⁵

³³ [Woondeal regio Arnhem-Nijmegen – Groene Metropoolregio](#)

³⁴ [Woondeal 2.0 Regio Arnhem-Nijmegen](#)

³⁵ [RIB 15-10-2024: Regionaal Afsprakenkader Huisvesting Aandachtsgroepen](#)

De raad heeft bij de vaststelling van de woonzorgwelzijnvisie drie moties aangenomen³⁶. Daarin wordt het college door de raad opgedragen om:

1. De visie uit te breiden met een beschrijving van hoe de gemeente omgaat met de grote uitdagingen in welzijn en zorg, nu en in de nabije toekomst. (Motie: Voeg meer zorg- en welzijn toe aan de woonzorgwelzijnvisie).
2. Met Stichting WIJ en ontwikkelaars te bezien in hoeverre voorrang kan worden verleend op toewijzing van woningen aan mensen die economisch of sociaal verbonden zijn met Doesburg (Motie: Doesburg voorop).
3. Mogelijke bouwlocaties te inventariseren, en deze te bespreken met de gemeenteraad (Motie: Woonzorgwelzijnvisie).

Om uitvoering te geven aan de **eerste motie** heeft de wethouder direct het bestuurlijk overleg met de zorgpartijen en woningcorporatie in gang gezet. Voor alle partijen is het belangrijk om op de hoogte te zijn van ontwikkelingen en samen af te stemmen. Zowel de wethouder als de woningcorporatie en de zorgpartijen zijn erg blij met de hervatting van het bestuurlijk overleg.

Ten aanzien van de **derde motie** heeft de gemeenteraad in de vergadering van 20 februari 2025 de lijst met bouwlocaties besproken en is akkoord gegaan met de inhoud van dit zogenaamde addendum. Het overzicht van potentiële bouwlocaties is als bijlage 5.3 toegevoegd. De input voor deze lijst kwam onder andere van de Initiatiefgroep Binnenstad Doesburg, een groep inwoners die graag wil dat er ook in de binnenstad voldoende mogelijkheden zijn voor senioren om langer thuis te blijven wonen³⁷. Zij hebben een lijst opgesteld met locaties die volgens hen ontwikkeld worden of kunnen worden voor senioren en/of intergenerationele woonvormen. De gemeente heeft deze locaties beoordeeld. De totale lijst bevat locaties waarvan de gemeente zelf (grond)eigenaar is (zoals Centrum Beinum, de gymzaal aan de Armgardstraat, het voormalig stadhuis, het voormalig streekarchief en het korfbalterrein van Rivalen) en alternatieven van derden. Bij particuliere initiatieven die ruimtelijk goed inpasbaar zijn, verleent de gemeente in principe planologische medewerking. Van de acht locaties die door de initiatiefgroep zijn aangedragen, neemt de gemeente Doesburg er vier niet op in de lijst, omdat deze (op dit moment) niet uitvoerbaar zijn of omdat de eigenaar (nog) geen plannen heeft voor herontwikkeling. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit een lijst met 660 te realiseren woningen (Tabel 4-2).

³⁶ [Woonzorgwelzijnvisie 2024-2028 | Gemeente Doesburg](#)

³⁷ [Ouderen willen blijven wonen in binnenstad Doesburg » Regiobode](#)

Tabel 5-2 - Gemeente Doesburg: de geprognosticeerde bouwopgave tot 2030 (doorkijk naar 2040) op basis van de woonzorgwelzijnvisie

2022-2030:				
	sociale huur	betaalbare huur en koop	dure koop	Totalen:
Beinum	55	165	65	285
Binnenstad	20	20	5	45
Buitengebied	0	5	10	15
De Ooi	20	45	60	125
Molenvelden	20	20	0	40
Na 2030:				
Beinum	30	75	45	150
Totalen:	145	330	185	660
Procentueel	22%	50%	28%	100%

Uit de inventarisatie blijkt dat er op dit moment voldoende concrete plannen zijn om de komende jaren ten minste 500 woningen toe te voegen. De plannen komen zowel in aantallen als in typen overeen met de doelstellingen in de Woonzorgwelzijnvisie.

Als gevolg van recente ontwikkelingen (project Stoerwoud in Beinum³⁸) komen er naar verwachting zo'n 90 extra woningen in Beinum (18 sociale huurwoningen, 36 betaalbare koop/huur en 36 dure koop).

Daarnaast geeft de gemeente aan dat het aan voldoende ambtelijke capaciteit ontbreekt om bij andere locaties actief in gesprek te gaan met grondeigenaren, wat bovendien haaks zou staan op de recent vastgestelde Nota Grondbeleid. Hierin is expliciet opgenomen dat de gemeente geen actief grondbeleid voert.

Raadsleden, ambtenaren en de wethouder geven aan grote waardering te hebben voor de betrokken inwoners in Doesburg. Als positief voorbeeld is de Initiatiefgroep Binnenstad Doesburg genoemd die op eigen initiatief ontwikkelingsmogelijkheden in beeld heeft gebracht. Dit heeft geleid tot het addendum bij de woonzorgwelzijnvisie.

Raadsleden gaven in het raadsgesprek aan dat zij het erg jammer vinden dat de gemeente geen actief grondbeleid kan voeren als gevolg van een gebrek aan capaciteit. Ook zouden raadsleden graag budget beschikbaar stellen voor bijvoorbeeld ontmoetingsplekken, maar ook dat wordt noodgedwongen overgelaten aan de markt, waaronder woningcorporaties. Tegelijkertijd geven raadsleden het aan dat het in Doesburg bij concrete ontwikkelingen moeilijk ligt om de hoogte in te gaan. Bij het project Flora de Ooi heeft de raad de voorgestelde bouwhoogte verlaagd om tegemoet te komen aan bezwaren van omwonenden³⁹. Dit bemoeilijkt de exploitatie van dergelijke projecten, waardoor zaken als ontmoetingsruimtes voor de ontwikkelende partij minder makkelijk te realiseren zijn.

³⁸ [Het project | Stoerwoud | OnsDoesburg](#)

³⁹ [Project Flora 23 | Wijk De Ooi | Gemeente Doesburg](#)

Nieuwe koers sociaal domein

De gemeente Doesburg is nu bezig met een integrale beleidsvisie sociaal domein, een herijking. Daarin is vergrijzing een belangrijk onderdeel. Het doel is om beter te kunnen sturen op de gemeentelijke kosten in het sociaal domein, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. De uitgangspunten zijn: sturen op verantwoordelijkheid van inwoners, de kwaliteit van het sociale netwerk en de kwaliteit van de sociale infrastructuur in Doesburg. Onderdelen die uitgewerkt worden zijn:

- Bevorderen positieve gezondheid.
- Wijkgericht werken.
- Ontschotten van budgetten.
- Bevorderen burgerparticipatie.

Mobiliteitsplan Doesburg 2024 (mobiliteitsvisie en uitvoeringsprogramma)

Het mobiliteitsplan heeft drie pijlers: Doesburg als verkeersveilige en leefbare stad, Doesburg als duurzame stad en Doesburg als bereikbare stad. Bij het ordenen van de thema's gaat de gemeente uit van het STOMP-principe. Het STOMP-principe bestaat uit de volgorde: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, MaaS (Mobility as a Service), en de Privéauto. Met andere woorden: voorrang voor lopen en fietsen. Het mobiliteitsplan is tot stand gekomen in samenwerking met maatschappelijke partners. Het uitvoeringsplan is vastgesteld voor de periode tot 2027 met bijbehorende budgetten. Er zijn vijftien projecten, waarvan er drie gericht zijn op vergrijzing:

Verkeersveilige en leefbare stad:

- V4: Realiseren van veilige oversteekplaatsen.
- V5: Samenwerken in het opzetten van (reguliere) verkeersveiligheidscampagnes voor verschillende doelgroepen (scholieren, ouderen).

Duurzame stad: geen projecten specifiek gericht op vergrijzing

Bereikbare stad:

- B4: Onderzoeken van haalbaarheid van het realiseren van een (kostendekkende) gecentraliseerde parkeervoorziening voor bezoekers van onze binnenstad, waarbij we nadrukkelijk kijken naar de mogelijkheden tot ondergronds en/of meerlaags parkeren (i.r.t. evenementen).

De gemeente Doesburg heeft de Scan 'Dementievriendelijke Gemeente' uitgevoerd.

5.4 Toetsing aan het normenkader

Onderstaande tabel bevat het normenkader. De beoordeling van de normen geeft een positief beeld.

Norm	Beoordeling	
De raad houdt bij het vaststellen van beleid en sturingsinstrumenten rekening met de effecten van vergrijzing.	De Toekomstvisie Doesburg Duidelijk Duurzaam Door, dat vergrijzing als belangrijk uitgangspunt neemt, is het vertrekpunt geweest voor het coalitieakkoord en de programmabegroting. Het besef dat Doesburg vergrijst en dat dat gevolgen heeft voor wat er in het sociaal en fysiek domein nodig is, ligt ten grondslag aan het handelen van het college en aan de uitgangspunten van de beleidsnota's die worden voorgelegd aan de raad. Voorbeelden zijn de woonzorgwelzijnsvisie, de nota grondbeleid en de voorgenomen herijking van het sociaal domein, Tegelijkertijd blijkt uit de raadsinformatiebrieven en uit de gesprekken dat niet alles mogelijk is. De raad zou graag op onderdelen sterker sturen op de effecten van vergrijzing maar ziet zich genoodzaakt door een tekort aan ambtelijke capaciteit en financiële middelen om zaken over te laten aan de markt. Dit blijkt onder andere uit de Nota Grondbeleid.	●
De gemeente heeft concrete beleidsdoelen om te sturen op de effecten van vergrijzing.	De meest concrete beleidsdoelen zijn de voorgenomen realisatie van (netto) 500 woningen, waarvan 260 woningen voor aandachtsgroepen (waaronder senioren). Andere doelen, zoals het bevorderen van de zelfredzaamheid van ouderen zijn minder concreet. Overigens is dit ook bij andere gemeenten het geval.	●
Het beleid van de gemeente rondom vergrijzing is toekomstbestendig	De gemeente Doesburg heeft een aantal strategische en beleidsdocumenten waarin vergrijzing uitgebreid is meegenomen, zoals de Toekomstvisie Doesburg Duidelijk Duurzaam Door (incl. motie vergrijzing), het coalitieakkoord en de programmabegroting en de woonzorgwelzijnsvisie. Ook stelt de gemeente op dit moment een integrale beleidsvisie sociaal domein op. Integraal seniorenbeleid mist. Toekomstbestendigheid van het bestaande beleid is een aandachtspunt, met als voorbeeld dat de Toekomstvisie bij veel raadsleden al niet meer 'top of mind' is, terwijl deze sturing hoort te bieden.	●

- : er is geen verbeterpotentieel
- : er is verbeterpotentieel
- : verbeteringen zijn noodzakelijk
- N.t.b. : (nog) niet te beoordelen

6 Uitvoering en realisatie

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Heeft de gemeente passende verordeningen om te sturen op de effecten van vergrijzing?
- Zijn er voldoende concrete locaties in beeld om te sturen op de effecten van vergrijzing?
- Zijn er voldoende middelen en ambtelijke capaciteit om te sturen op de effecten van vergrijzing?
- Hoe zijn maatschappelijke partners betrokken bij beleid en uitvoering en welke aanvullende instrumenten levert dit op?
- Welke informatie heeft de raad nodig om zinvol te kunnen controleren en sturen waar dat nodig is?

6.1 Verordeningen

Algemene verbindende voorschriften (AVV's) zoals verordeningen hebben 'externe werking' en creëren juridisch afdwingbare rechten en plichten voor burgers en organisaties. Dat is de hoogste vorm van lokale regelgeving en kent ook het zwaarste vaststellingsproces: altijd via de raad.

Huisvestingsverordening

De gemeente Doesburg heeft een Huisvestingsverordening 2024⁴⁰, waarin is geregeld wanneer iemand in aanmerking komt voor een sociale huurwoning. Toewijzing geschiedt in eerste instantie op basis van inschrijfduur. Voor specifieke (gelabelde) woningen kan de woningcorporatie voorrang geven aan mensen met een specifieke woonbehoefte, zoals een levensloopbestendige woning. Er zijn regels voor urgentieverklaringen.

Doelgroepenverordening

De gemeente Doesburg heeft geen doelgroepenverordening. Gemeenten kunnen in een doelgroepenverordening regelen wat de zogenaamde instandhoudingstermijn van sociale huurwoningen zijn. Dit zijn regels over hoelang nieuwbouw sociale huur ook als sociale huur beschikbaar moet blijven. De wettelijke instandhoudingstermijn is tien jaar. In de doelgroepenverordening kan de gemeente dit oprekken tot bijvoorbeeld 25 jaar. In de doelgroepenverordening kan de gemeente ook regelen dat woningen in de sociale huursector uitsluitend kunnen worden geëxploiteerd door toegelaten instellingen (woningcorporaties) en niet ook door een ontwikkelaar of een andere commerciële partij. Sinds de invoering van de Omgevingswet is het niet meer mogelijk om een nieuwe doelgroepenverordening vast te stellen.

Uitvoering Wmo

Inwoners van de gemeente Doesburg kunnen op grond van de Verordening maatschappelijke ondersteuning Gemeente Doesburg 2021⁴¹ aanspraak maken op een Wmo-voorziening. In de Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Gemeente Doesburg 2021⁴² geeft het college aan hoe het zijn bevoegdheden uitvoert.

⁴⁰ [Huisvestingsverordening Gemeente Doesburg 2024 | Lokale wet- en regelgeving](#)

⁴¹ [Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Doesburg 2021 | Lokale wet- en regelgeving](#)

⁴² [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Gemeente Doesburg 2021 | Lokale wet- en regelgeving](#)

6.2 Ontwikkellocaties

Gewenste ontwikkelingen in het fysieke domein vinden plaats op specifieke locaties. In deze paragraaf bekijken we of er voldoende locaties zijn waarin de gemeente kan sturen op de effecten van vergrijzing en de gestelde doelen.

Er is in Doesburg geen ruimte voor nieuwe woonwijken. Er zijn wel (potentiële) ontwikkellocaties, die ook zijn genoemd in de woonzorgwelzijnvisie en in Paragraaf G (Grondbeleid) van de Jaarstukken. Hiervoor heeft de gemeente in de afgelopen vier jaar verschillende ruimtelijke projecten opgestart voor het planologisch mogelijk maken van de gewenste ontwikkelingen, zoals Wemmerse Woerden en Gymzaal Armgardstraat. Uit de inventarisatie ten behoeve van het addendum over ontwikkellocaties bleek dat er in Doesburg voldoende locaties zijn om de beoogde 500 woningen toe te voegen. In deze paragraaf bespreken we vier locaties die tijdens de interviews als relevant naar voren zijn gekomen.

Beinum

De wijk Beinum is reeds bebouwd gebied dat opnieuw wordt ingericht. Het centrumgebied van Beinum is eigendom van de gemeente. Momenteel bestaat de wijk voornamelijk uit eengezinswoningen (ruim 1.700), met 16 appartementen en ongeveer 30 levensloopbestendige woningen. Er wordt een aantal appartementencomplexen ontwikkeld, om mogelijkheden te bieden aan senioren om in de wijk te blijven wonen. De gemeente wil er, in afstemming met een ontwikkelaar, 120 tot 130 appartementen (nultredenwoningen) toevoegen, waarvan een deel ook levensloopbestendig. De wens is om in een van die complexen een gezamenlijke ruimte te realiseren, niet alleen voor de bewoners zelf, maar ook voor mensen in de directe omgeving. De exploitatie hiervan is nog niet rond. Het is niet gelukt om vanuit de woonzorgwelzijnvisie budget te reserveren om dit mogelijk te maken.

De Ooi / Flora 23

De woningcorporatie heeft (zoals afgesproken in de Prestatieafspraken) 2-3 jaar geleden 95 eengezinswoningen afgebroken in de wijk De Ooi. Daarvoor zijn 70 levensloopbestendige woningen en 21 eengezinswoningen teruggebouwd. Netto zijn dus geen woningen toegevoegd. Momenteel werkt de woningcorporatie aan Flora 23 tweede fase, waarbij ongeveer 60 woningen worden afgebroken en 85 woningen worden teruggebouwd, waarvan 60 appartementen en levensloopbestendige woningen. Er is in dit project ook ruimte voor middenhuur.

Maartenshof en Grotenhuys

De woningcorporatie heeft seniorencomplexen (Maartenshof in de binnenstad en Grotenhuys net buiten de binnenstad) en twee groepswonen-complexen (Hanzehave en Ravelijn). Uit het haalbaarheidsonderzoek in het kader van de Woonzorgwelzijnvisie is gebleken dat het mogelijk is om Grotenhuis uit te breiden (toevoegen van eenheden) en dat het mogelijk is om de Maartenshof uit te breiden en in te zetten op een doelgroep met een grotere zorgbehoefte en om daar ontmoeten te stimuleren met bijvoorbeeld een ontmoetingsruimte.

Realisatie doelen woonzorgwelzijnvisie

Uit het addendum bij de woonzorgwelzijnvisie bleek al dat er voldoende plannen 'in de pijplijn' zitten om de beoogde aantallen woningen te kunnen realiseren.

De Groene Metropoolregio beschikt over een dashboard⁴³ waarin de voortgang van de afspraken uit de woondeal wordt weergegeven. Hieruit blijkt dat er in Doesburg in 2022 en 2023 108 woningen zijn gerealiseerd van de afgesproken 300. Er zijn genoeg harde en zachte plannen om de overige woningen te realiseren. Deze cijfers geven geen inzicht in het aantal beoogde woningen voor senioren en mensen met een zorgvraag, zoals opgenomen in de woonzorgwelzijnvisie. De raad wil hierover een jaarlijkse update.

Ontwikkeling openbare ruimte, voorzieningen en woonzorgconcepten

Best practice Duiven: Blijfwijk

Voor het Eilandplein in Duiven is het woonzorgconcept 'Blijfwijk' uitgewerkt

Doel: Ongeacht je zorgvraag in alle levensfasen (blijven) wonen in de Blijfwijk.

Locatie: Duiven-Zuid

Kenmerken: Aanwezigheid voorzieningen en zorgvoorzieningen (dagbesteding, huisartsen), aanwezigheid vergrijzende bevolking, geschikte woningvoorraad, community.

Aanpak: Cultuurverandering, preventie, zorgtredenwoningen.

Sterke kanten: Gebiedsgerichte benadering, domein overstijgend en alliantie met bewoners.

Vertrekpunt voor de aanpak: Gezondheid, wonen en fysieke ruimte.

Partners: gemeente Duiven, Vivare, Liemerij, Santé Partners, thuiszorgorganisaties en inwoners.

Er is momenteel geen dagopvang in Doesburg, bijvoorbeeld voor mensen met dementie. Mensen die dit nodig hebben, moeten met de taxibus naar Pannerden. Dat vormt een aanzienlijke belasting voor die mensen. Het zou fijn zijn als er iets in Doesburg gerealiseerd kan worden. Het knelpunt is het ontbreken van een geschikte ruimte. De woningcorporatie zou graag bij de ontwikkeling van Maartenshof of Grotenhuys hiervoor ruimte realiseren. Er hebben hierover nog geen gesprekken met de gemeente plaatsgevonden.

De raad wordt jaarlijks via de jaarrekening Paragraaf G Grondbeleid geïnformeerd over de woningbouwontwikkeling. Het bevat een overzicht van hoeveel woningen zijn gerealiseerd en het beschrijft welke projecten er in de pijplijn zitten. De jaarrekening 2024 bevat geen informatie over woningen voor senioren en mensen met een zorgvraag. De jaarrekening 2024 geeft ook geen inzicht in de vraag of het aantal gerealiseerde woningen in lijn is met de doelstellingen.

⁴³ [Woningmarktmonitor Regio Arnhem-Nijmegen](#)

Best Practice: Aanpassing openbare ruimte in afstemming met inwoners

De route van de grote parkeerplaats aan de rand van het centrum naar het centrum was moeilijk toegankelijk door smalle stoepen. Daar is de stoep aan één kant verbreed en zijn er rollatorpaden aangelegd. Dit is een voorbeeld van hoe de gemeente de openbare ruimte beter toegankelijk maakt voor senioren.

Buiten het centrum aan de IJssel zijn er verschillende wooncomplexen, deze bewoners moeten door de binnenstraatjes naar de binnenstad, dat is voor hen een probleem. Hier moet de gemeente eigenlijk met de bestrating aan de gang maar de huidige bestrating is nog niet economisch afgeschreven.

In Doesburg weten inwoners de gemeente goed te vinden met initiatieven om begaanbare routes te realiseren. De gemeente werkt hier waar mogelijk aan mee, zo blijkt uit de interviews. Op verzoek van bewoners zijn op de Lage Linie half verharde paden aangelegd. In De Ooi worden (op initiatief van bewoners) oude voetbalvelden ingericht als park. Met het waterschap is de gemeente bezig om te kijken of er vanaf dat park een brug kan komen naar Dienstencentrum de Linie, waar ook alle huisartsen zitten. Op die manier ontstaat er een kortere route naar de voorzieningen. Een rondje Oude IJssel en terug de wijk in is voor senioren te lang, daarom is er (ook op initiatief van bewoners) halverwege door de uiterwaarden een pad aangelegd met een bruggetje zodat men op die manier naar de dijk kan komen en een halve route i.p.v. een hele route kan lopen. De dijkopgang was vrij slecht en is daarom meegenomen in een woningbouwproject aan de Oude IJssel. Op deze manier probeert de gemeente verschillende verbeteringen te combineren en per project te zoeken naar win-win situaties.

6.3 Beschikbare capaciteit en middelen

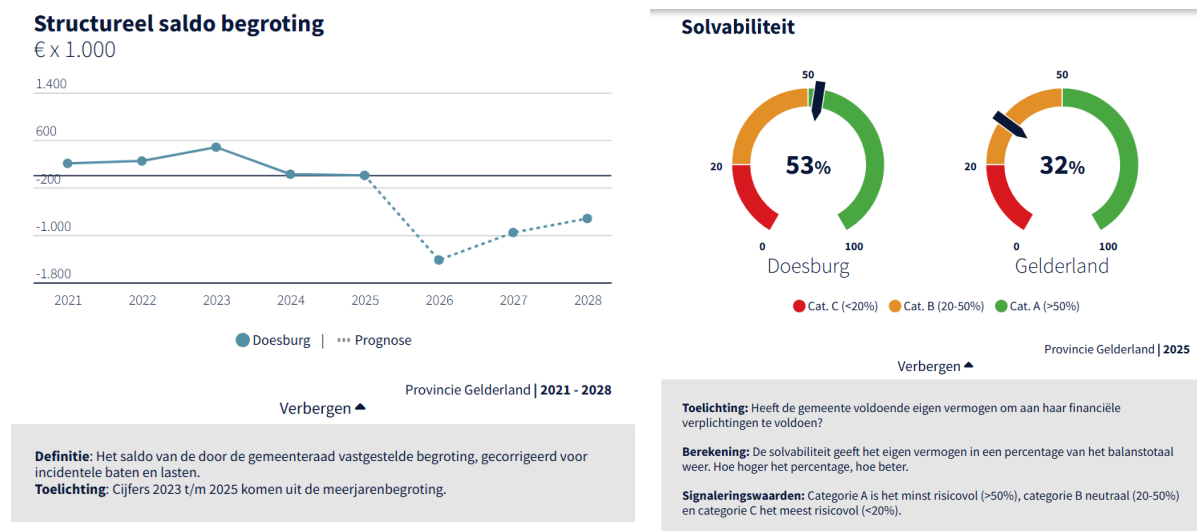
Idealiter worden visies en beleid vertaald naar concrete begrotingsafspraken. Zonder financiën en concrete doelen blijft het 'een praatstuk'. Uit de interviews en documenten blijkt dat de ambities van de gemeente niet altijd kunnen worden omgezet in het beschikbaar stellen van capaciteit en middelen om deze te realiseren.

De coalitie constateert in het coalitieakkoord dat de meerjarenbegroting met moeite sluitend is te krijgen. Er is geen vrije ruimte binnen de begroting, terwijl er wél incidentele en structurele investeringen nodig zijn. De coalitie wil meer inzicht in wettelijke uitgaven/budgetten en of er duidelijkere keuzes te maken zijn om besparingen te kunnen realiseren.

De programmabegroting bevat voor zowel het programma 'Evenwichtig en leeftijdsbestendig woon- en vestigingsklimaat' als voor het programma 'Verbindende en versterkende sociale aanpak' een passage over de toereikendheid van middelen. De raad ziet voor beide programma's een tekort aan financiële middelen en ambtelijke capaciteit. Om die reden streeft de gemeente naar bezuinigen en kan het zijn dat de realisatie van doelen langer duurt dan beoogd.

De provincie Gelderland publiceerde een dashboard met de kengetallen van de financiën van de 51 Gelderse gemeenten.⁴⁴ Hieruit blijkt dat er geen financiële ruimte is op de begroting. Vergeleken met andere gemeenten scoort de gemeente Doesburg goed als het gaat om solvabiliteit en schuldpositie. De mogelijkheden om belastingen te verhogen (de zogenaamde belastingcapaciteit) zijn volgens de provincie beperkt en uit de grondexploitatie behaalt de gemeente geen rendement.

Figuur 6-1 Financiële kengetallen Doesburg 2025, provincie Gelderland

⁴⁴ <https://geldersefinancien.nl/mosaic/financieel-toezicht/kengetallen-begroting>

Niet alleen in bestuurlijke en financiële documenten, maar ook in interviews met betrokkenen en tijdens het groepsgesprek met de gemeenteraad kwam nadrukkelijk naar voren dat er in Doesburg problemen zijn rondom de beschikbare ambtelijke capaciteit en financiële middelen om beleidsdoelstellingen te realiseren. Doesburg is een kleine gemeente met veel taken. Zowel intern als extern is de observatie dat de gemeente Doesburg veel wil, vooruitstrevend is, maar tegelijkertijd te weinig mensen en middelen heeft om de eigen ambities waar te maken. Daarom kiest de gemeente vaak voor een reactieve houding, om ruimte te bieden aan initiatiefnemers en voor een slimme combinatie van wensen waarbij geaccepteerd wordt dat niet alles gerealiseerd kan worden. Geïnterviewden verwachten met name voor het sociaal domein dat een mogelijke fusie het beter mogelijk maakt om wensen te realiseren en projecten uit te voeren doordat er schaalvoordelen kunnen optreden.

6.4 Samenwerking met maatschappelijke partners

Gemeenten zijn voor de uitvoering van beleid vaak afhankelijk van maatschappelijke partners. Voor dit onderzoek is specifiek gekeken naar woningcorporaties, welzijnsorganisaties en zorgpartijen. De gemeente kan via subsidies en afspraken sturen op het realiseren van beleid. De inhoud van deze paragraaf is voornamelijk gebaseerd op de interviews.

Goed bestuurlijk en ambtelijk contact, gedeelde zorgen

Maatschappelijke partners, zoals woningbouwcorporaties en zorg- en welzijnsorganisaties, zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van de woonzorgwelzijnvisie. Net als de gemeenteraad vonden zij dat de nadruk te veel op wonen lag en dat zorg en welzijn meer aandacht verdienen.

De gemeente heeft de volgende taken bij de uitvoering van de woonzorgwelzijnvisie:

- Het bevorderen van ruimtelijke procedures voor nieuwbouw en herontwikkeling.
- Het stimuleren van steunstructuren in de wijken.
- Het vervullen van projectleiderschap en ondersteuning bij de ontwikkeling woonzorglocaties zoals Maartenshof en Grotenhuys.
- Het bevorderen van preventie en gezondheidsbewustzijn onder de bevolking.
- Het faciliteren van sociale wijkteams.

De daadwerkelijke uitvoering ligt echter niet bij de gemeente zelf, maar bij de maatschappelijke partners. De partijen die bij het bestuurlijke overleg met de gemeente zitten, zijn blij dat het weer is opgepakt na vaststelling van de woonzorgwelzijnvisie. Het ambtelijk contact vanuit maatschappelijke partners is in de afgelopen jaren goed geweest. Ondanks dat het contact goed is, hebben niet alle gesproken maatschappelijke partners het idee dat de gemeente ook daadwerkelijk naar hun ideeën luistert.

Een geïnterviewde opperde het idee om vanuit de gemeente of de regio een denktank op te zetten waarin verschillende partijen kunnen meedenken en hun ideeën kwijt kunnen, zonder vast te lopen op de kosten en 'beren op de weg' te zien.

Voldoende middelen voor de eigen taak, middelen nodig voor preventie en verandering

Tijdens de interviews geven de maatschappelijke partners aan dat ze (door anders te gaan werken) voldoende middelen hebben om hun eigen taak uit te voeren maar dat er méér geld nodig is voor preventie en voor (projectleiderschap bij) verandertrajecten.

Zoals iemand het verwoordde: de kost gaat voor de baat uit. De maatschappelijke partners hebben er begrip voor dat de gemeente Doesburg deze middelen niet kan leveren maar ook zij kunnen dan niet leveren. Er zijn transitiegelden beschikbaar, bijvoorbeeld uit het Nationaal Zorgakkoord. Maatschappelijke partners geven aan dat het ontbreekt aan capaciteit en menskracht om een goede aanvraag te doen. Eén geïnterviewde deed de suggestie om dergelijke aanvragen meer in regionaal verband te doen.

Dit punt kwam ook aan de orde rondom de verpleeghuiszorg en de huisvesting van doelgroepen. Dit moet regionaal afgestemd worden. Een mogelijke verbetering door regionale afstemming is het zit verkrijgen van IZA-transformatiemiddelen, dit zijn middelen gericht op het ondersteunen van zorgtransities. Door regionale afstemming en kennisdeling (projectleiders) kunnen aanvragen eerder succesvol zijn.

Langer zelfstandig thuis, meer druk op zorg

De gemeente en de maatschappelijke partners zien een stijgende zorgbehoefte. De zorgvragen lopen vooral bij de eerstelijnszorg hoog op, “het loopt ze over de schoenen”. De gevolgen van vergrijzing zijn geen toekomstvraagstuk maar zijn nu al sterk zichtbaar. De eerstelijnszorg probeert nu al om daar waar mogelijk zorgvragen als welzijnsvraagstukken te (laten) indiceren.

Een gezamenlijke zorg van de gemeente en de maatschappelijke partners is het arbeidsmarktperspectief. De uitstroom richting pensioen wordt aankomende jaren zo groot, dat het niet realistisch is om te denken dat er straks voldoende mensen werken in de zorg. Het wordt nu echt zichtbaar. Zorg- en welzijnsorganisaties proberen slimmer samen te werken en het werk slimmer te organiseren. Bijvoorbeeld door lichtere taken te beleggen bij zij-instromers die minder hoog zijn opgeleid. Er komen geen nieuwe verpleeghuizen of verpleeghuisbedden bij. Het zou mooi zijn als de huidige zorg (kwaliteit en kwantiteit) gehandhaafd kan worden.

Kwaliteitsverbetering of uitbreiding is geen optie. Dit betekent dat mensen langer zelfstandig thuis moeten wonen en ook dat mantelzorgers méér taken moeten doen, ook voor hun naasten in een verpleeghuis (bijvoorbeeld wassen, aankleden, ondersteunen bij de maaltijden). Hierdoor neemt wel de druk op mantelzorgers toe, waar aandacht voor moet zijn. Daarnaast betekent dit dat wijken en buurten meer zullen merken van mensen met problematisch gedrag omdat ze thuis blijven wonen, ook als ze een indicatie hebben. De maakbaarheid van de verpleeghuiszorg is daarmee voorbij.

Wat ook drukt op de capaciteit van zorgmedewerkers is uitval. Om bijvoorbeeld het toenemende aantal ouderen en het afnemende aantal zorgmedewerkers op te vangen, kijkt de thuiszorg kritisch naar benodigde uren per cliënt. In de praktijk betekent dit vaak dat huidige cliënten minder uren thuiszorg krijgen, maar dezelfde zorg blijven vragen. Dit verhoogt de druk op de thuiszorgmedewerkers en daarmee de kans op uitval.

Verhuiscoach

De huidige woningvoorraad bevat getalsmatig voldoende nultredenwoningen om te voorzien in de behoefte van senioren. Dit betekent niet dat alle mensen passend wonen. Dat gaat dan niet alleen over nieuwbouw maar ook over bestaande bouw. Daarom heeft de woningcorporatie nu een verhuismakelaar om senioren die in een niet-levensloopbestendige woning wonen te stimuleren om te verhuizen naar een meer aangepaste woning. Daarmee komen ook woningen vrij voor gezinnen. Er is echter geen gemeentelijk budget om dit project te verbreden naar particuliere woningen.

Ontmoetingsplekken en zorg concentreren

In binnenstad is bijna 25% van de bewoners ouder dan 75 jaar, gemiddeld in Doesburg ligt het percentage boven de 75 jaar op 14-15%. In 2030 zal dit percentage verdubbeld zijn. In de binnenstad staan ook de duurste woningen, dus een deel van de ouderen zal zichzelf ook op oudere leeftijd goed kunnen redden. Zij zullen bepaalde zorg- en welzijnsvoorzieningen niet nodig hebben. De grootste zorg betreft ouderen die in een sociale huurwoning wonen, vaak mensen met een lagere sociaaleconomische status die meer zorg en ondersteuning nodig hebben. Zij krijgen vaker klachten en hebben meer zorg nodig. De gemeente wil ook voor die groep zorgen voor een fijne leefomgeving.

Daarom kijkt de gemeente naar de mogelijkheden om zorg en voorzieningen en seniorenhuisvesting te concentreren. Zo kunnen ook zorgprofessionals efficiënter werken. Hiervoor werkt de gemeente samen met de woningcorporatie en Attent.

Stimuleren ontmoeten en voorliggend veld

Een gevolg van vergrijzing is een grotere eenzaamheid en een gebrek aan hulp als mensen dat nodig hebben. Mensen kunnen vastlopen en hebben behoefte aan een netwerk en een steun in de rug. Samen met welzijnsorganisaties stimuleert de gemeente het 'voorliggend veld'. Zorg en welzijn moeten meer gaan samenwerken, meer signaleren en aan preventie doen en minder beschikkingen/indicaties afgeven.

Het versterken van het voorliggend veld kan door op aanwezigheid op wijkniveau en het stimuleren van onderlinge ondersteuning. Investeren hierin leidt volgens de overtuiging tot kostenbesparing en voorkomt duurdere zorg. Voor deze ontwikkeling zijn beroepskrachten nodig en steunpunten. Dat hoeft niet fulltime en overal, maar deze mensen moeten wel bereikbaar/vindbaar zijn voor de doelgroep zelf en voor vrijwilligers die mensen op het juiste spoor kunnen zetten. Zo kun je bevorderen dat mensen langer zelfstandig thuis wonen.

Een ander concept waaraan regionaal wordt gewerkt is voorzorgcirkels⁴⁵, met de bedoeling om het netwerk van ouderen te versterken, zodat ze met hulp van hun omgeving langer thuis kunnen blijven wonen en minder eenzaam worden. Vanuit het maatschappelijke veld wordt geprobeerd om dit ook in Doesburg van de grond te krijgen, bijvoorbeeld in de Blijfwijk.

Samenwerkingspartners zien het belang van voorzorgcirkels en willen graag dat de gemeente hierin ondersteunt en financieel bijdraagt. De gemeente ziet hier voor zichzelf hooguit een faciliterende rol.

Duidelijkheid naar inwoners

Zowel de gemeente als maatschappelijke partners geven aan dat het belangrijk is om het eerlijke verhaal te vertellen aan inwoners: dat het niet mogelijk is om de huidige zorg in de toekomst voort te zetten. Dat mensen zich erop moeten voorbereiden dat ze meer zelf moeten doen, dat ze zelf hulp moeten organiseren en bieden en dat ze waar mogelijk hun woning levensloopbestendig moeten maken.

De raad mag volgens de geïnterviewde stakeholders van binnen en buiten de gemeente richting de inwoners steviger laten horen dat uitbreiden van verpleeghuiszorg niet kan. Dat mensen meer zelf moeten gaan regelen. Dat de gemeente de huidige ondersteuning niet kan volhouden. De vergrijzing en de bijbehorende gezondheidsproblemen spelen in Doesburg volgens hen extra door de relatief grote groepen kwetsbare ouderen.

Inspelen op toekomstscenario's

In hoofdstuk 3 (paragraaf 3.3) werden twee toekomstscenario's geschetst met betrekking tot vergrijzing. Een positief scenario waarbij mensen zo lang mogelijk actief deelnemen aan de samenleving en een negatief scenario waarin actieve deelname aan de maatschappij voor verschillende bevolkingsgroepen wordt belemmerd. Om richting een positief toekomstscenario te gaan liggen er een aantal taken bij de gemeente. De gemeente zal met beleid (nog meer) in kunnen zetten op preventieve gezondheidsmaatregelen, om de actieve jaren van de bevolking te verlengen. Ook is het belangrijk in te zetten op een hoge arbeidsparticipatie in alle lagen van de bevolking, om eventuele belemmeringen van een actieve deelname aan de maatschappij weg te nemen.

Naast deze taken, is het van belang dat de gemeente Doesburg oog blijft houden voor veranderingen in de samenleving. Met een groter wordende groep actieve ouderen zal in de toekomst tijd en inkomen anders over de levensloop verdeeld worden, wat wellicht om veranderingen in het huidige beleid en de manier van uitvoering vraagt. Daarnaast laten prognoses een tekort aan zorgprofessionals zien in de toekomst, een tekort dat niet voldoende aangevuld kan worden door mantelzorg. Technologie zal daarom in de toekomst een grotere rol spelen (zorgrobots, AI). Het is belangrijk voor de gemeente en maatschappelijke partners oog te hebben voor ontwikkelingen en samen na te denken over en in te spelen op kansen. Een lange termijnvisie voor ouderen(zorg) is hierbij essentieel, waarbij voorbij wordt gegaan aan (financiële) belemmeringen.

⁴⁵ [Voorzorgcirkels](#) | NLZVE

6.5 Raadsinformatie voor de controlerende taak

Om kaders te kunnen stellen en te kunnen controleren, is de informatiepositie van de gemeenteraad belangrijk: het college moet raadsleden proactief informeren zodat zij de juiste informatie hebben om hun taak uit te voeren. De raad in Doesburg stuurt vooral via het vaststellen van nieuw beleid. Bij de vaststelling van de woonzorgwelzijnvisie is aan de raad een jaarlijkse update toegezegd. Deze is voorzien rond de zomer van 2025.

Best practice Westervoort en Duiven: informele raadsavonden

In de gemeente Westervoort (één keer per jaar) en de gemeente Duiven (twee keer per jaar) zijn er informele avonden over het thema wonen, in de raad. Ambtenaren praten de raad dan bij over alle landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen. Ook wordt het dashboard Sociaal Domein vier keer per jaar gepresenteerd aan de raad.

Deze avonden werken goed om de raad te informeren.

In de raadsvergaderingen is ruimte voor informele sessies, bijvoorbeeld ter voorbereiding van nieuw beleid. Raadsleden geven aan dat zij dit prettig vinden en dat dit hen helpt om keuzes te maken bij de vaststelling van beleid. De raad heeft tijdens het groepsgesprek aangegeven dat zij het lastig vinden om bij te sturen op beleidsontwikkelingen via de P&C-cyclus. Uit de gesprekken met ambtenaren komt naar voren dat raadsleden weinig vragen stellen over de ontwikkelingen in het sociaal domein en hoe de gemeente daarop kan sturen. Raadsleden sturen wel bij op concrete ruimtelijke ontwikkelingen. Zoals één raadslid het verwoordde: hoogbouw ligt hier gevoelig.

6.6 Toetsing aan het normenkader

Onderstaande tabel bevat het normenkader opgenomen. De beoordeling van de normen laat zien dat er verbeteringen mogelijk zijn.

Norm	Beoordeling
Er is voldoende ambtelijke capaciteit en er zijn voldoende middelen om de beleidsdoelen te realiseren.	Uit de gesprekken komt een duidelijk beeld naar voren van een kleine gemeente die beperkte ambtelijke capaciteit en beperkte middelen heeft. De ambities van de gemeente zijn groter dan wat de gemeente kan vertalen in maatregelen en kan realiseren. ●
De gemeente heeft passende verordeningen waarmee de doelen gerealiseerd kunnen worden.	De gemeente heeft een passende verordening (beleidsregels) voor de Wmo en een huisvestingsverordening die de toegang tot sociale huur regelt. De gemeente Doesburg heeft geen doelgroepenverordening die regels bevat over de instandhoudingstermijn voor sociale huurwoningen. ●
De gemeente heeft concrete projecten waarmee de doelen gerealiseerd kunnen worden.	De gemeente heeft concrete woningbouwlocaties waar de beoogde woningen gerealiseerd kunnen worden. De gemeente heeft geen actief grondbeleid. Voor de uitvoering is de gemeente afhankelijk van maatschappelijke en commerciële partijen. ●

Voor het realiseren van ‘zachtere’ doelen zoals ontmoetingsruimtes heeft de gemeente geen budget. Dit wordt verwacht van maatschappelijke en commerciële partners. Hiervoor is nodig dat zij voldoende ruimte in hun exploitatie houden bij de (her)ontwikkeling van locaties. Op basis van de behoefte van inwoners werkt de gemeente aan aanpassingen in de openbare ruimte.

De maatschappelijke partners zijn in staat om de afgesproken beleidsdoelen te realiseren.	De maatschappelijke partners in zorg en welzijn geven aan dat de budgetten onder druk staan en dat de arbeidsmarkt krap is. Er moet anders gewerkt worden. Alle partijen zien de urgentie en partijen geven aan dat zij de noodzakelijk stappen zetten om beleidsdoelen te kunnen (blijven) realiseren. Samen wordt gewerkt aan passende oplossingen. Voor inwoners betekent dit dat niet alles kan en dat er meer van mensen zelf verwacht wordt. De aandacht gaat het meest uit naar de inwoners die afhankelijk zijn van sociale huur, omdat zij gemiddeld minder zelfredzaam zijn en een grotere zorgvraag hebben. Het verkrijgen van transitiebudgetten is een knelpunt.	
De gemeenteraad heeft voldoende informatie om haar controlerende taak te kunnen uitvoeren.	De gemeenteraad krijgt via informele raadsbijeenkomsten en voldoende informatie om de kaderstellende taak (vaststellen van beleid) uit te voeren. Voor de controlerende taak (bijsturen) kunnen jaarlijkse voortgangsberichten helpend zijn. Voor de woonzorgwelzijnsvisie heeft dat nog niet plaatsgevonden. De raad vindt het lastig om bij te sturen via de P&C-cyclus.	n.t.b.

- : er is geen verbeterpotentieel
- : er is verbeterpotentieel
- : verbeteringen zijn noodzakelijk
- N.t.b. : (nog) niet te beoordelen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Het rekenkameronderzoek kent vijf fasen: de aankondiging, de deskresearch, de verdieping, de fase van analyse en rapportage en ten slotte ambtelijk en bestuurlijk wederhoor.

Fase 1: Aankondiging

Het onderzoek startte op woensdag 4 september 2024 met een online ambtelijke kick-off met de ambtelijke contactpersonen van de drie gemeenten. Naast een toelichting op de uitgangspunten van het onderzoek werd dit gesprek benut om praktische afspraken te maken over het verkrijgen van relevante informatie, planning van de interviews en overige zaken.

Fase 2: Deskresearch

Voor dit onderzoek zijn relevante landelijke onderzoeken geraadpleegd over vergrijzing en de gevolgen voor gemeentelijk beleid. Daarnaast zijn gemeentelijke bronnen bestudeerd. Een lijst met geraadpleegde bronnen is opgenomen in Bijlage 3.

Fase 3: Verdieping

In week 3 – week 13 van 2025 vonden interviews plaats met ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen en met externe actoren. Een lijst met geïnterviewde personen is opgenomen in Bijlage 2.

De interviews vonden plaats via beeldbellen of op locatie. In sommige gevallen betrof het een duo-interview. Van alle interviews zijn gespreksverslagen opgesteld, die ter accordering aan de geïnterviewden zijn voorgelegd. Op 3 maart 2025 was een groepsgesprek met de gemeenteraad.

Fase 4: Analyse en rapportage

In deze fase zijn de uitkomsten van het onderzoek geanalyseerd om te komen tot de beantwoording van de deelvragen en centrale onderzoeksvraag. Allereerst zijn de resultaten uit de deskresearch (feitelijkheden over ontwikkelingen, doelen, instrumenten, uitvoering en realisatie) gekoppeld aan de resultaten van de interviews. De informatie uit de interviews is enerzijds gebruikt om hiaten in de deskresearch op te vullen en anderzijds om het perspectief van stakeholders en betrokkenen helder te krijgen.

De bevindingen zijn vervolgens getoetst aan het normenkader (zie volgende pagina). De normen zijn bedoeld om te toetsen of de bevindingen in lijn zijn met wat je mag verwachten van effectief overheidsbeleid in alle fasen van de beleidscyclus.

Norm
Effectief beleid
De raad heeft voldoende inzicht in de omvang van vergrijzing;
De raad heeft voldoende inzicht in wat de vergrijzing gaat betekenen voor gemeentelijk beleid;
De raad houdt bij het vaststellen van beleid en sturingsinstrumenten rekening met de effecten van vergrijzing;
De gemeente heeft concrete beleidsdoelen om te sturen op de effecten van vergrijzing;
Het beleid van de gemeente rondom vergrijzing is toekomstbestendig
Effectieve uitvoering
Er is voldoende ambtelijke capaciteit en er zijn voldoende middelen om de beleidsdoelen te realiseren;
De gemeente heeft passende verordeningen waarmee de doelen gerealiseerd kunnen worden;
De gemeente heeft concrete projecten waarmee de doelen gerealiseerd kunnen worden;
De maatschappelijke partners zijn in staat om de afgesproken beleidsdoelen te realiseren;
De gemeenteraad heeft voldoende informatie om haar controlerende taak te kunnen uitvoeren.

Hierbij is gebruik gemaakt van vier categorieën met een kleurcode, niet om af te rekenen maar om verbetermogelijkheden te onderscheiden:

- : er is geen verbeterpotentieel
- : er is verbeterpotentieel
- : verbeteringen zijn noodzakelijk
- N.t.b. : (nog) niet te beoordelen

De resultaten van het onderzoek zijn beschreven in een concept-nota van bevindingen.

Fase 5: Ambtelijk wederhoor en bestuurlijke reactie

De concept-nota van bevindingen is voorgelegd aan de ambtelijke organisatie in het kader van het ambtelijk wederhoor. De ambtelijke reactie is door de rekenkamer ontvangen. Na verwerking hiervan is het eindrapport, inclusief conclusies en aanbevelingen, door de rekenkamer aangeboden aan het college ten behoeve van een bestuurlijke reactie.

Bijlage 2 Lijst geïnterviewde personen

#	Organisatie	Functie
1	Gemeente Doesburg	Projectleider stedelijke vernieuwing
2	Gemeente Doesburg	Beleidsadviseur Sociaal domein
3	Gemeente Doesburg	Wmo-consulent
4	Gemeente Doesburg	Wethouder Sociaal domein en onderwijs
5	Woningcorporatie Woonservice IJsselland	Directeur-bestuurder
6	Caleidoz	Manager
7	Attent Zorg en Behandeling	Bestuurder
8	STMG	Directeur Ondersteuning Thuis/Transitiemanager
9	Hulp in Gelderland	Directeur-eigenaar

Aanwezigen Raadsgesprek 3 maart 2025:

Mevr. M.E.S.C. de Groot – PvdA/GroenLinks

Mevr. E. Meester – PvdA/GroenLinks

Dhr. G.A. Albers – Stadspartij Doesburg

Dhr. R. Kiburg – Stadspartij Doesburg

Dhr. W.G. Eenstroom – VVD

Dhr. W.T. Robbertsen – CDA

Bijlage 3 Lijst geraadpleegde bronnen

Landelijke bronnen

- ABF Primos Demografie 2014. [Online Dashboard: Prognose van bevolking en huishoudens naar kenmerken in een toekomstig jaar.](#)
- Aedes (maart 2025): [Driedubbele vergrijzing: we moeten haast maken.](#)
- AlleCijfers.nl (stand 1 januari 2024). [Ranglijst: inwoners naar leeftijdsgroep per gemeente in Nederland.](#)
- Alzheimer Nederland (z.d.). [Factsheet: Feiten en cijfers over dementie.](#)
- BDO (januari 2025). BDO-Benchmark Nederlandse gemeenten 2025.
- Beter Oud (2019). [Top 10 seniorvriendelijke woonomgeving.](#)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018). [Regionale prognose 2017-2040; bevolking, intervallen, regio-indeling 2015.](#)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2024). [Jongeren en ouderen per gemeente.](#)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2024). [Regionale kerncijfers Nederland.](#)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2025, website): Huishoudensprognose 2021-2070 – groei huishoudens houdt aan. [5. Verschillen met de vorige prognose en onzekerheid | CBS.](#)
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2025). Statline: [StatLine – Regionale prognose 2023-2050; bevolking, intervallen, regio-indeling 2021](#)
- Divosa (27 maart 2025). [Medebewindstaken: balans is zoek, meer inzicht nodig.](#)
- Economisch Instituut voor de Bouw (februari 2024). Ouderenhuisvesting. Woongedrag en verhuisdynamiek van ouderen.
- Ipsos (2022). [What the future: aging](#)
- Kenniscentrum sport & bewegen (2022). [Inspiratietool leefomgeving senioren \(kenniscentrumsportenbewegen.nl\).](#)
- Koen Enneking (30 april 2024). [Huishoudelijke hulp? Probeer zelf fitter te worden. Binnenlands Bestuur.](#)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2022). [Programma Wonen en zorg voor ouderen.](#)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2022). [Programma een thuis voor iedereen.](#)
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (juni 2023). [Factsheet Wonen en zorg voor ouderen.](#)
- Movisie (2013). [Toolkit Verzilveren.](#)
- Nederland Zorgt voor Elkaar (z.d.). [Wat zijn voorzorgcirkels?](#)
- PBL/CBS (2023): [Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022-2050 - Steden en randgemeenten groeien verder.](#)
- Reactie van ministerie van Volksgezondheid Welzijn & Sport (VWS) en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) op rapport 'Ruimte voor ouderen, met een inspirerende leefomgeving en mobiliteit als basis' van Raad voor Ouderen (RvO) (mei 2024).
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (28 mei 2020). [Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024.](#)
- Rijksoverheid (16 september 2022). [Integraal zorgakkoord samen werken aan gezonde zorg.](#)
- Rijksoverheid (januari 2023). [Gala – Gezond en Actief Leven Akkoord](#)
- Rijksoverheid (14 maart 2025). Invulling van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo per 1 januari 2027 | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

- Rijksoverheid (z.d.). [Wet maatschappelijke ondersteuning \(Wmo\) | Zorg en ondersteuning thuis.](#)
- SCP (2024): [Investeren in vitale ouderen.](#)
- Van der Gaag, N. & De Beer, J. (2017). [Gouden tijden, slechte tijden ... wat brengt de vergrijzing ons? Demos: bulletin over bevolking en samenleving \(33\)](#)
- Veiligheid.nl website. [Thuis onbezorgd mobiel.](#)
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (11 oktober 2022). [Position Paper Opmerkingen van de VNG op de Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.](#)
- Website ANBO-PCOB
- Woonzorg Nederland, KAW en Alzheimer Nederland (2024). [Toolkit Dementievriendelijk Woongebouw.](#)
- Wyzer (22 maart 2024). [Vergrijzing en krappe woningmarkt.](#) Binnenlands Bestuur.

Regionale bronnen

- Companen (14 maart 2023). Woonbehoefteonderzoek 2022. Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen.
- Companen (juni 2021). Huisvestingsopgave wonen met zorg. De Liemers.
- Groene Metropoolregio (2023). Dashboard: [Woningmarktmonitor Regio Arnhem - Nijmegen](#)
- Groene Metropoolregio (8 maart 2023). [Samenwerkingsagenda voor de woningbouwopgave](#)
- Groene Metropoolregio website: Project [Woondeal regio Arnhem - Nijmegen](#)
- [Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland website](#)
- Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020-2025 (juli 2020).
- Provincie Gelderland (2021). Actieplan Klimaatadaptatie.
- Regiobode (17 april 2024). Artikel: [Ouderen willen blijven wonen in binnenstad Doesburg](#)
- [Welkom bij Avan](#)
- [Stichting aangepast vervoer Plusbus Doesburg e.o. website.](#)
- Zilverzorg website. [Thuiszorg met een hart van goud in Doesburg.](#)
- <https://geldersefinancien.nl/mosaic/financieel-toezicht/kengetallen-begroting>.

Gemeentelijke bronnen

- [Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Gemeente Doesburg 2021.](#)
- [Coalitieakkoord 2022-2026 | Gemeente Doesburg.](#)
- Companen (6 juni 2023). [Woningbehoefteonderzoek 2022-2040 Gemeente Doesburg.](#)
- Gemeente Doesburg (2025). [Woonzorgwelzijnvisie 2024-2028.](#)
- Gemeente Doesburg (5 augustus 2021). [Toekomstvisie Doesburg.](#)
- Gemeente Doesburg website. [Project Flora 23 | Wijk De Ooi.](#)
- Gemeente Doesburg. [Programmabegroting 2025-2028.](#)
- Gemeente Doesburg. [Jaarverslag 2024.](#)
- [Huisvestingsverordening Gemeente Doesburg 2024.](#)
- [Motie 'Richtingen en accenten bij Toekomstvisie' van 30 juni 2021.](#)
- [Nota Grondbeleid Doesburg 2024.](#)
- Adviesnota raad 'Addendum bouwlocaties bij woonzorgwelzijnvisie 2024-2028' van 21 januari 2025.
- Gemeente Doesburg (11 december 2024). Themabijeenkomst voor de raad.
- Gemeente Doesburg (15 oktober 2024). Raadinformatiebrief huisvesting.
- Gemeente Doesburg (september 2021). [Koers verleggen. Een nieuwe route in het sociaal domein.](#)

- [RIB 15-10-2025: Regionaal Afsprakenkader Huisvesting Aandachtsgroepen](#)
- Ons Doesburg: [Het project | Stoerwoud | OnsDoesburg](#)
- Gemeente Doesburg websitepagina '[Inclusie](#)'.
- Gemeente Doesburg websitepagina '[Subsidie aanvragen](#)'.
- Initiatiefgroep Binnenstad Doesburg (29 januari 2025). Reactie op addendum bij de WZW visie 29 januari 2025.
- Initiatiefgroep Binnenstad Doesburg (4 december 2024). Briefrapportage, bijlage 2.
- Motie 'Woonzorgwelzijnsvisie' van 4 juli 2024.
- Stichting Doesburgerinitiatief (mei 2024). [Ontmoetingsgids voor ouderen](#).
- Stichting Doesburgerinitiatief. [Interview met Ben en Tanja](#).

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

nl-info-publiek@ipsos.com

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

nl-info-publiek@ipsos.com

www.ipsos-publiek.nl